

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Martin Jonák

Trestní řízení proti právnickým osobám

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Vladimír Pelc, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce: 10. 4. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 130 911 znaků včetně mezer.

Martin Jonák
diplomant

V Berouně dne 10. 4. 2019

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Bc. Vladimíru Pelcovi, Ph.D. za odborné vedení, poskytnuté rady a věcnou pomoc, která výrazným způsobem ovlivnila vznik této práce.

V Berouně dne 10. 4. 2019

Obsah

1. Úvod	1
2. Prameny trestního řízení proti právnickým osobám	2
2.1. Mezinárodní úprava	2
2.2. Unijní úprava	3
2.3. Vnitrostátní předpisy	4
3. Zvláštní ustanovení v řízení proti právnickým osobám	7
3.1. Ke zrušenému § 28	7
3.2. Místní příslušnost	9
3.3. Vyrozumění o zahájení a skončení trestního stíhání	11
3.4. Společné řízení	12
3.5. Zrušení, zánik a přeměna právnické osoby	14
3.6. Zajišťovací opatření	18
3.7. Přerušování trestního stíhání proti právnické osobě	23
3.8. Úkony právnické osoby	24
3.9. Obhajoba právnické osoby	32
3.10. Předvolání, předvedení a pořádková pokuta	39
3.11. Výslech a závěrečná řeč v hlavním líčení a ve veřejném zasedání	42
3.12. Odklony v řízení proti právnickým osobám	47
3.13. Výkon trestů uložených právnické osobě	50
4. Závěr	57
Monografie, učebnice, komentáře	58
Odborné články	60
Zákony	62
Judikatura	64
Abstrakt	65

Summary

66

Klíčová slova, Key words

67

1. Úvod

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim je vůči trestnímu zákoníku a trestnímu řádu speciálním právním předpisem, který zavedl v českém právu dříve neznámou odpovědnost právnické osoby za spáchané trestné činy. Jedním z důvodů zavedení byl mimo jiné i nátlak ze strany mezinárodních organizací na zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, jelikož Česká republika byla jedna z posledních států, který tuto odpovědnost neaplikoval a proto reálně hrozilo, že se sem přesunou zahraniční právnické osoby a budou zde páchat trestnou činnost, za kterou by nebyly spravedlivě potrestány, jelikož dřívější úprava znala pouze trestní odpovědnost jednotlivce a nikoliv kolektivní trestní odpovědnost.

Kromě výše zmíněné vnitrostátní právní úpravy zmiňuje práce i právní předpisy mezinárodního, respektive unijního práva, soudní judikaturu, odborné články i publikace předních českých odborníků na problematiku trestní odpovědnosti právnických osob.

Cílem této práce pak je především podrobněji rozebrat procesní část, konkrétně pak blíže pojednat o specifických odlišnostech v řízení proti právnickým osobám, které se z povahy věci odlišují od obecných ustanovení v řízení proti fyzickým osobám. Jedná se tak o ustanovení upravující zajišťovací opatření, úkony právnické osoby, její obhajobu a jednotlivé výkony specifických trestů, které lze uložit pouze právnické osobě.

Práce navíc obsahuje kromě těchto zvláštních a odlišných ustanovení i instituty, které zákon výslovně nezmiňuje, ale lze je v řízení použít (compliance program, možnost odklonů, zásada zákazu sebeobviňování, úprava společného řízení proti mladistvým a právnickým osobám).

V závěru této práce pak autor hodnotí samotný právní předpis a dále navrhuje právní úpravu de lege ferenda, která by dle jeho názoru výše zmiňovanému zákonu prospěla.

2. Prameny trestního řízení proti právnickým osobám

2.1. Mezinárodní úprava

Mezinárodní úprava trestního řízení proti právnickým osobám je roztržštěna do několika mezinárodních úmluv. Dle článku 10 Ústavy ČR jsou pouze vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Na mezinárodní úrovni jsou nejčastěji tyto smlouvy sjednávány na půdě Organizace spojených národů, Rady Evropy, OECD, Evropské unie, případně jsou probírána na konferencích (jako třeba Mezinárodní společnost pro trestní právo).

Jednou ze závazných smluv obsahující procesní úpravu je Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva).¹ Ta ve svém článku 6 obsahuje právo na spravedlivý proces, který mj. stanovuje, že každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným na základě zákona. Toto ustanovení se použije i v řízení proti právnickým osobám, jak tomu bylo v rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. listopadu 2002 ve věci Fortum Oil and Gas Oy proti Finsku, č. 32559/96, oddíl 2, též zprávu Evropské komise pro lidská práva ze dne 30. 5. 1991 ve věci Société St  nuit proti Francii, č. 11598/85.² Článek obsahuje i další práva jako právo na obhajobu, presumpce nevinny, vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě atd.

Právo na spravedlivý proces je obsaženo i v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, konkrétně pak v jeho článku 14 (každý má úplně stejné právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje buď o jeho právech a povinnostech, nebo o jakémkoli trestním obvinění vzneseném proti němu). V tomto článku jsou obdobně upravena i další práva jako v Úmluvě.

---

¹ JELÍNEK, J. a kolektiv : *Trestní právo procesní. 5. vydání.* Praha : Leges, 2018, s. 33. ISBN 978-80-7502-278-3

² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 53. ISBN 978-80-7400-592-3

2.2. Unijní úprava

V souvislosti se vstupem České republiky do EU se do právního řádu promítla tzv. europeizace práva a to včetně práva trestního. To souvisí s omezením státní suverenity členských států, především pak jejich přenášením pravomocí do rukou nadstátních útvarů, v tomto případě pak do rukou EU.

V oblasti primárního práva EU (zakládací smlouvy) má významné postavení Listina základních práv Evropské unie (dále jen Listina EU). Ta byla přijata jako zdůraznění práv občanů EU. Poté, co nabyla platnost Lisabonská smlouva, se stala Listina EU závaznou pro členské státy EU (kromě Polska, Velké Británie a ČR, která si ponechala možnost se k nim případně připojit v budoucnu).³ Tato Listina EU pak obsahuje důležitá procesní práva jako jsou presumpce nevinny a právo na obhajobu, *ne bis in idem*, zásada zákonnosti a přiměřenosti trestů, právo na nestranný soudní proces.

Kromě zakládacích smluv mají velký význam především nařízení a směrnice EU, které upravují jak hmotné právo (nejčastěji se zaměřují na terorismus, obchodování s lidmi, praní špinavých peněz, korupci, počítačovou kriminalitu atd.), tak i procesní právo (evropský zatýkací rozkaz, zajištění majetku a důkazů v EU).

Evropský zatýkací rozkaz byl zaveden Rámcovým rozhodnutím Rady ze dne 13.6.2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy (2002/584/JVV). Stojí především na principu vzájemné důvěry, konkrétně pak jde „o důvěru ve strukturu a fungování justičních systémů členských států a schopnost všech členských států zajistit spravedlivý proces.“⁴ Vzhledem k povaze právnické osoby však tento procesní institut nelze použít z důvodu nemožnosti právnickou osobu zadržet či zatknout.

Zajištění majetku a důkazů v EU se však povahou věci týká kromě osoby fyzické také i osoby právnické. K tomu slouží především Evropský zajišťovací příkaz (zaveden rámcovým rozhodnutím o evropské zajišťovacím příkazu, účinným od 2.8.2003), Evropský konfiskační příkaz a zejména pak Evropský důkazní příkaz. Zajištění důkazů slouží především k naplnění zásady materiální pravdy, zatímco zabavení majetku slouží především k tomu, aby majetek,

---

³ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 82. ISBN: 978-80-7478-750-8

⁴ HERCZEG, J., *Evropský zatýkací rozkaz*, In: JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., HERCZEG, J., NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské unie*, Praha: Leges, 2014 s. 233. ISBN 978-80-7502-041-3

který by mohl hrát významnou roli v trestním řízení, nebyl nijak převáděn, poškozován nebo ničen.

Co se týče sekundárních právních předpisů EU, hrají významnou roli v procesní úpravě především směrnice. Za zmínku určitě stojí směrnice 2012/13/EU (právo na informace v trestním řízení), směrnice 2010/64/EU (právo na tlumočení a překlad) nebo směrnice 2016/343/EU (kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem).⁵

2.3. Vnitrostátní předpisy

2.3.1. Trestní zákon o odpovědnosti právnických osob

Tento zákon by měl být co se týče úpravy trestní odpovědnosti právnických osob zákonem stěžejním, avšak tomu tak není. Zákon jako takový neobsahuje definici termínu právnická osoba, proto je třeba použít definici z občanského zákoníku (dále jen ObčZ), konkrétně pak jeho § 20, podle kterého je právnická osoba organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou. Podle občanského zákoníku dále dělíme právnické osoby na korporace, fundace a ústavy a jejich právní osobnost existuje s její existencí. Může být ustavena podle § 122 ObčZ zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis. Právnická osoba vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku a zaniká dnem jeho výmazu.

Samotný zákon je *lex specialis* a je tak subsidiárním vůči trestnímu zákoníku a trestnímu řádu, na které v mnoha ohledech ať přímo nebo nepřímo odkazuje, když například o některém institutu mlčí (příkladem budiž využití odklonů v trestním řízení proti právnickým osobám). V zákoně je to upraveno v § 1 odst. 2, kdy nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti právnické osobě trestní řád a v řízení o mezinárodní justiční

---

⁵ ohledně přehledu závazných směrnic viz: <https://www.justice.cz/web/msp/oblast-trestniho-prava?clanek=eu-trestni-pravo-proces-1>

spolupráci ve věcech trestních přiměřeně zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, není-li to z povahy věci vyloučeno.

Zákon obsahuje jako hmotněprávní, tak i procesněprávní část, kdy je v hmotněprávní části především stanoveno, za jaké jednání a v jakém je právnické osobě přičítáno protiprávní jednání fyzické osoby a co se týče procesní stránky, jsou v zákoně uvedeny odlišnosti oproti řízení proti fyzickým osobám, jelikož některé instituty z trestního řádu nelze účinně použít na právnické osoby (např. vazba, zatčení či zadržení).

Součástí procesněprávní části zákona je i výkon specifických sankcí, které lze uplatnit pouze v řízení proti právnickým osobám.

Samotný zákon prošel za dobu vzniku již 9 novelizacemi (poslední v roce 2017) a mj. musel reagovat na rektifikaci občanského práva (konkrétně pak na vydání nového občanského zákoníku) a poslední novelizace se týkala nové právní úpravy v oblasti přestupků (z tohoto důvodu byl zrušen § 28).

2.3.2. Trestní řád

Jak již bylo zmíněno, zákon č. 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád, dále je TŘ) se dle § 1 odst. 2 zákona použije, pokud to z povahy věci není vyloučeno a pokud zákon o trestní odpovědnosti právnických osob mlčí. V praxi to znamená, že pokud je daný institut upraven jak trestním řádem, tak i zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob, užije se úprava *lex specialis*. Pokud je úprava částečná, užije se v této části *lex specialis* a ve zbytku obecný předpis. A konečně pokud *lex specialis* mlčí a daný institut neupravuje, použije se v celém rozsahu obecný předpis, pokud je to možné vzhledem k povaze dané věci.⁶

2.3.3. Listina základních práv a svobod

V oblasti ústavního práva nalezneme procesní práva především v Listině práv a svobod (dále jen Listina) konkrétně pak v hlavě páté (články 36-40), upravující právo na soudní a jinou právní ochranu.

---

⁶ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář*. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 9. ISBN 978-80-7552-965-7

Tato hlava je pak promítnutím mezinárodní úpravy práva na spravedlivý proces, kdy obsahuje např. právo odepřít výpověď, právo na obhajobu, presumpci neviny a především pak právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Zlomovým pak byl především judikát Ústavního soudu⁷, kdy se Ústavní soud zabýval otázkou, zda může být právnická osoba nositelkou základního práva na obhajobu podle č. 40 odst. 3 a dospěl k závěru, že jim právo na spravedlivý proces je přiznáno stejně jako fyzickým osobám.

Závěrem tak lze konstatovat, že právo na spravedlivý proces v řízení proti právnickým osobám lze uplatnit, pokud to není vzhledem k odlišné povaze právnické osoby vyloučeno a nejsou-li daná práva přiznávána pouze fyzickým osobám.⁸

---

⁷ sp. zn. Pl. ÚS 15/93 ze dne 19. ledna 1994

⁸ RICHTER, J., *K některým aspektům práva právnických osob na spravedlivý proces*, [online]. 2016 [cit. 4.4.2019]. Dostupné z - <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-aspektum-prava-pravnickych-osob-na-spravedlivy-proces-100411.html>.

3. Zvláštní ustanovení v řízení proti právnickým osobám

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob upravuje v § 28 až 41 zvláštní ustanovení o řízení proti právnickým osobám. Je to z toho důvodu, že se v řízení proti právnickým osobám objevují instituty, které jsou rozdílné oproti obecné úpravě v řízení proti fyzickým osobám. Obecně však platí, že tato ustanovení navazují na předpisy trestního práva procesního, což je mj. upraveno v § 1 odst. 2 zákona. „*Ustanovení trestního řádu se tak subsidiárně použijí jen tehdy, nemá-li zákon o trestní odpovědnosti právnických osob zvláštní procesní úpravu a není-li to z povahy věci, zejména s přihlédnutím k charakteru právnických osob vyloučeno.*“⁹

Ačkoliv jsou právnické osoby fikcí (uměle vytvořené právem), uplatní se i nich zásady, které se obecně uplatňují i v řízení proti fyzickým osobám. Kromě práva na spravedlivý proces¹⁰ se tak uplatní především zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada oficiality, zásada rychlosti řízení, zásada zdrženlivosti, zásada spolupráce orgánů trestního řízení se zájmovými sdruženími občanů, zásada zajištění práva na obhajobu, zásada presumpce nevinny, zásada legality, zásada obžalovací, zásada vyhledávací, zásada bezprostřednosti a ústnosti, zásada veřejnosti, zásada volného hodnocení důkazů, zásada materiální pravdy.¹¹

3.1. Ke zrušenému § 28¹²

Dříve § 28 upravoval vztah k řízení o správním deliktu. Ten však byl novelou zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích (zák. č. 183/2017 Sb.), zrušen.

§ 77 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (zák. č. 250/2016, dále PřesZ) upravuje otázku litispendence, proto je § 28 odst. 1 i podle důvodové zprávy

---

⁹ JELÍNEK, J., Herczeg, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, Komentář s judikaturou*. 2. vydání, Praha: Leges, 2013, s. 175. ISBN 978-80-87576-43-4

¹⁰ Viz. JELÍNEK, J. a kolektiv : *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : Leges, 2018, s. 47. ISBN 978-80-7502-278-3

¹¹ Jaká další ustanovení trestního řádu se na trestní řízení použijí viz. FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář*. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 141 an. ISBN 978-80-7552-965-7

¹² k tomuto tématu blíže KOPECKÝ, M. *Vztahy trestního řízení a řízení o správním deliktu (přestupku) proti právnické osobě*. In JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 212 an. ISBN 978-80-7502-205-9

nadbytečný.¹³ Další odstavce (2. a 3.) byly zrušeny z důvodu úpravy v trestním řádu (§ 11 odst. 1 písm. k), s odkazem na čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě) a další úpravu lze najít v § 32 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Kolize mezi trestným činem právnické osoby a přestupkem právnické osoby se řeší právě podle PřesZ. Jedná se tak o ustanovení:

- § 64 odst. 1 písm. a) (správní orgán věc bezodkladně i v průběhu řízení předá orgánu činnému v trestním řízení, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin)
- § 76 odst. 1 písm. i) (správní orgán orgán, aniž řízení zahájí, věc usnesením odloží, jestliže o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem nebo orgánem činným v trestním řízení způsobem uvedeným v § 77 odst. 2 PřesZ)
- § 76 odst. 2 (správní orgán, aniž řízení zahájí, věc usnesením odloží, jestliže o totožném skutku vede trestní řízení)
- § 86 odst. 2 písm. j) (správní orgán usnesením zastaví řízení, jestliže o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto orgánem činným v trestním řízení způsobem uvedeným v § 77 odst. 2 PřesZ)
- § 86 odst. 4 (správní orgán řízení o přestupku usnesením zastaví, jestliže se o totožném skutku vede trestní řízení. Řízení lze po ukončení trestního řízení o tomto skutku znovu zahájit, ledaže bylo o skutku rozhodnuto, že se nestal, nespáchal jej obviněný, spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.¹⁴

---

¹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 547 ISBN 978-80-7400-592-3

¹⁴ k jednotlivým ustanovením viz. ONDRUŠOVÁ, M., ONDRUŠ, R., VYTOPILOV, P. „*Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb.* Praha : Leges, 2017 ISBN 978-80-7502-212-7“

3.2. Místní příslušnost

Příslušnost soudů je obecně upravena v trestním řádu, konkrétně pak v § 16 až 26. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob se pak ve své úpravě odchyluje pouze ve 2 kritériích. Konkrétně jde o místní příslušnost (§ 29) a společné řízení (§ 31). Z trestního řádu se tak za použití § 1 odst. 2 obecně použijí ustanovení o:

- věcné příslušnosti (§ 16 a 17 TŘ),
- příslušnosti několika soudů (§ 22 TŘ),
- vyloučení a spojení několika věcí (§ 23 TŘ),
- rozhodnutí o příslušnosti soudů (§ 24 TŘ)
- odnětí a přikázání věci (§ 25 TŘ)
- příslušnosti soudu k úkonům v přípravném řízení (§ 26 TŘ).

V zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob je místní příslušnost (§ 29) upravena následovně – nelze-li zjistit místo činu nebo byl-li čin spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu má obviněná právnická osoba sídlo nebo v jehož obvodu má obviněná zahraniční právnická osoba svůj podnik nebo organizační složku; jestliže se nedají tato místa zjistit nebo jsou mimo území České republiky, koná řízení soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo. Tato úprava je tak modifikace kritéria místní příslušnosti tak, jak jej upravuje § 18 TŘ. Stanovuje tak především posloupnost toho, který soud bude místně příslušný. Subsidiárně jsou tak stanovena tyto tři kritéria:

- místo spáchání činu,
- sídlo obviněné právnické osoby nebo obvod, v němž má obviněná zahraniční právnická osoba svůj podnik nebo organizační složku,
- obvod soudu, v němž vyšel trestný čin najevo.¹⁵

3.2.1. Místo spáchání činu

Místem činu se tak rozumí místo, kde byl spáchán trestný čin, především tak půjde o místo, kde došlo k trestněprávně relevantnímu jednání a následku. Může se stát, že místo jednání a místo následku bude jiné (jedná se o tzv. distanční delikty), pak budou obě tato místa místem spáchání činu (k tomu rozhodnutí R 37/1961). Pokud je trestná činnost složena

---

¹⁵ viz.: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 560. ISBN 978-80-7400-592-3

z několika aktů (ať už časových úseků nebo útoků), bude místem spáchání činu každé místo, kde došlo ke kterémukoliv z těchto aktů. Půjde tak především o pokračování v trestném činu, o trestné činy hromadné a trvajícím trestným činům.¹⁶

3.2.2. Sídlo právnické osoby

Dalším kritériem určení místní příslušnosti soudů je sídlo právnické osoby v případě právnické osoby se sídlem v České republice. Jednou z podmínek ustavení a vzniku právnické osoby (podle § 123 ObčZ) je ustanovení sídla (§ 136 tamtéž). Každý se může dovolat skutečného sídla právnické osoby. Proti tomu, kdo se dovolá sídla zapsaného ve veřejném rejstříku, nemůže právnická osoba namítat, že má skutečné sídlo v jiném místě (§ 137 tamtéž).

Často však dochází k situacím, kdy má právnická osoba zapsané sídlo skutečné a zapsané (fiktivní). Z logiky věci tak při tomto rozporu by mělo být přednost sídlo skutečné z důvodu efektivity ve smyslu hospodárnosti řízení. Pokud nebude skutečné sídlo známé, bude rozhodné sídlo zapsané ve veřejném rejstříku.

3.2.3. Obvod soudu, v němž má podnik nebo organizační složku zahraniční osoba

Zahraníční osobou český právní řád rozumí právnickou osobu se sídlem mimo území České republiky. Podnikem se po novelizaci občanského zákoníku¹⁷ rozumí obchodní závod (organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti podle § 502 ObčZ). Pojem organizační složka zůstal nezměněn.

3.2.4. Místo, kde čin vyšel najevo

Místem, kde čin vyšel najevo se myslí místo, kde se některý z orgánů činných v trestním řízení dozvěděl o spáchání trestného činu. Lze tak dovodit, že se může jednat pouze o místo na území České republiky.

---

¹⁶ ohledně problematiky místa činu viz.: FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 140 an. ISBN: 978-80-7478-750-8

¹⁷ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1.vydání, Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1774. ISBN 978-80-7400-529-9

3.3. Vyrozmění o zahájení a skončení trestního stíhání

§ 30 upravuje informační povinnost, kterou orgány činné v trestním řízení sdělují příslušnému orgánu nebo osobě, která vede veřejný rejstřík, že proti určité právnické osobě bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 TŘ, případně zkrácené přípravné jednání podle § 179b odst. 3 TŘ. „*Usnesením o zahájení trestního stíhání (standardní řízení), resp. obviněním v podobě úředního záznamu (zkrácené řízení), resp. jeho oznámením obviněné fyzické osobě, je kromě ohraničení příslušného stadia přípravného řízení (vyšetřování, zkrácené přípravné řízení) důsledně respektováno právo vyplývající čl. 6 odst. 3 písm. a) přímo aplikovatelné Úmluvy.*“¹⁸ Toto právo mj. náleží i právnické osobě, jelikož se jedná o podmínku k naplnění práva na obhajobu. § 160 odst. 1 TŘ tak říká, že nasvědčují-li prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného.¹⁹ Stejně tak může být zahájeno trestní stíhání sdělením podezření úředním záznamem podle §179b odst. 3 TŘ.

Toto sdělení o obvinění (usnesení o zahájení trestního stíhání a úřední záznam o sdělení podezření) pak musí být dle trestního řádu doručeno obviněné (podezřelé) právnické osoby (resp. osobám podle § 34) a případně obhájci (§ 35).

3.3.1. Informační povinnost

Důvodem existence ustanovení o informační povinnosti je, aby nedocházelo k přeměně či zániku právnické osoby bez souhlasu příslušného orgánu, případně aby neprobíhalo řízení o správním deliktu.²⁰ Důležitým ustanovením mimo trestní zákon je § 90 odst. 2 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (zák. č. 304/2013 Sb.), který stanoví, že rejstříkový soud také zkoumá, zda provedení zápisu nebrání probíhající trestní stíhání proti právnické osobě nebo výkon trestu, který jí byl uložen podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim.

Tuto povinnost má orgán činný v trestním řízení (viz. § 12 odst. 1 TŘ) vůči:

---

¹⁸ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 156. ISBN 978-80-7552-965-7

¹⁹ k usnesení o zahájení trestního blíže DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017 s. 1223 an. ISBN 978-80-7552-600-7

²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 567. ISBN 978-80-7400-592-3

- orgánu nebo osobě, která vede zákonem určený rejstřík (např. obchodní rejstřík, rejstřík ústavů, spolkový rejstřík), registr nebo evidenci (např. Registr církví a náboženských společností, vedený Ministerstvem kultury ČR; Seznam politických stran a hnutí, vedený Ministerstvem vnitra nebo Rejstřík škol a školských zařízení, vedený Ministerstvem školství)
- orgánu udělujícímu licenci nebo povolení k činnosti právnické osoby (např. Česká národní banka při udělování bankovní licence pro výkon činnosti bank; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy při udělování souhlasu právnické osobě k činnosti soukromé školy; Ministerstvo financí při udělování povolení k provozu loterie a jiných podobných her)
- orgánu odpovědnému za dozor nad právnickou osobou (Česká národní banka při výkonu dohledu nad činností bank; Rada pro rozhlasové a televizní vysílání při výkonu dohledu nad provozovateli rozhlasového a televizního vysílání; Ministerstvo spravedlnosti při výkonu dohledu nad činností insolvenčních správců).

Způsob oznámení není nikterak upraven. Bude tak stačit zaslání oznámení skutečnosti nebo kopie rozhodnutí. Tato informační povinnost vzniká okamžikem:

- zahájení trestního stíhání (viz. výše),
- pravomocného skončení věci (např. pravomocná usnesení o – zastavení trestního stíhání, postoupení věci, podmíněném zastavení trestního stíhání schválení narovnání; dále pak pravomocný rozsudek a pravomocný trestní příkaz),
- skončení vykonávacího řízení (např. vykonání uloženého trestu; upuštění od zbytku výkonu trestu zákazu činnosti).

3.4. Společné řízení

Stejně jako místní příslušnost podle § 29, tak i společné řízení podle § 31 je speciální ustanovení k trestnímu řádu, konkrétně pak k § 20 a 21, které obecně upravuje společné řízení. Důvodem pro úpravu společného řízení je především promítnutí zásady hospodárnosti a rychlosti trestního řízení (viz. čl. 38 odst. 2 Listiny). V tomto případě je pak společné řízení logickým řešením, jelikož se často bude jednat o jednání fyzické osoby, které bude zakládat trestní odpovědnost osoby právnické, a tak by samostatné trestní řízení vedlo pravděpodobně ke stejnému výsledku a za použití stejných důkazů, avšak v rámci dvou samostatných řízení.

Oddělené vedení řízení je pak možné pouze ve výjimečných případech za existence důležitých důvodů jako třeba dlouhodobá nezpůsobilost postavit před soud fyzickou osobu z důvodů nepříznivého zdravotního stavu.²¹ Tyto důvody musejí být posuzovány individuálně.

Při společném řízení proti obviněné právnické osobě a obviněné fyzické osobě půjde o souvislost objektivní, tj. souvislost ve věci. V případě více obviněných právnických osob (např. spolupachatelství) se použije obecné ustanovení § 20 odst. 1 TR.

Co se týče věcné příslušnosti pro společné řízení, platí zde obecná úprava trestního řádu (§ 17 TR), který stanoví, že je věcně příslušný krajský soud, jestliže je příslušný konat řízení o jednom z trestných činů. V ostatních případech je příslušný okresní soud.

Z hlediska místní příslušnosti je při objektivní souvislosti příslušný soud, který by byl místně příslušný konat řízení proti obviněné fyzické osobě při společném řízení proti obviněné fyzické a obviněné právnické osobě. Při subjektivní souvislosti je místně příslušný soud, který je příslušný konat řízení o nejtěžším trestném činu obviněné právnické osoby. Při kombinované souvislosti pak bude příslušný soud, který je příslušný konat řízení proti obviněnému jako pachateli nejtěžšího trestného činu, který má být posuzován a pokud jsou pachateli nejtěžšího trestného činu současně fyzická i právnická osoba, pak bude mít stejně jako v případě objektivní souvislosti přednost místně příslušný soud, který by byl místně příslušný v řízení proti obviněné fyzické osobě.²²

Trestní odpovědnost obviněné fyzické osoby a obviněné právnické osoby se ve společném řízení posuzuje samostatně. V tomto případě tak půjde o promítnutí zásady o individuální trestní odpovědnosti (§ 31 odst. 2).

Pokud mají být v průběhu společného řízení vedeného proti fyzické a právnické osobě prováděny úkony trestního řízení ve vztahu k oběma těmto osobám, provádějí se zpravidla nejprve ve vztahu k fyzické osobě (§ 31 odst. 3). Slovo „zpravidla“ ponechává prostor na využití, což je mj. obsaženo i v důvodové zprávě, jehož výjimkou je pak ustanovení § 37 odst. 1, které povinně stanoví pořadí výslechu v hlavním líčení a ve veřejném zasedání (viz. níže).

---

²¹ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 159. ISBN 978-80-7552-965-7

²² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 579. ISBN 978-80-7400-592-3

3.4.1. Společné řízení proti mladistvému a právnické osobě

K zajímavé situaci by pak mohlo dojít v případě, že by ve společném řízení proti obviněné fyzické osobě a obviněné právnické osobě vystupovala osoba mladistvého v pozici obviněné fyzické osoby. V tomto případě by se použilo ustanovení § 38 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže (zák. č. 218/2003 Sb.), které stanoví, že pouze výjimečně lze konat společné řízení proti mladistvému a dospělému (v tomto případě tak půjde o právnickou osobu), jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není to na újmu mladistvého. Takové společné řízení koná soud pro mládež (zákon o soudnictví ve věcech mládeže tak bude mít aplikační přednost před zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob).

Tato situace by mohla nastat, pokud by byl mladistvý založil trestní odpovědnost právnické osoby jako zaměstnanec podle § 8 odst. 1 písm. d). Občanský zákoník tuto způsobilost umožňuje, kdy ve svém § 35 ObčZ umožňuje nezletilému, který dovršil patnáct let a ukončil povinnou školní docházku, se zavázat k výkonu závislé práce podle jiného právního předpisu.

Další možnost společného řízení pak bude, pokud trestná činnost mladistvého souvisela s trestnou činností právnické osoby jiným způsobem.²³

3.5. Zrušení, zánik a přeměna právnické osoby

V ustanovení § 32 je upraveno opatření, které zamezuje právnické osobě, proti které se vede trestní řízení, aby se zbavila trestní odpovědnosti, nebo aby se vyhnula, ztížila nebo znemožnila výkonu jí uloženého trestu prostřednictvím institutů obsažených v názvu tohoto ustanovení, tj. zrušením, zánikem nebo přeměnou (přemístěním do zahraničí).²⁴

V důvodové zprávě pak stojí, že ustanovení navazuje na hmotněprávní ustanovení tohoto zákona o nástupnictví (podle § 10), které se týká změn nebo zrušení právnické osoby z hlediska trestní odpovědnosti. Navrhuje se, aby tyto změny, resp. zánik právnické osoby, byly podrobeny přísnému evidenčnímu a rozhodovacímu režimu, který by znemožnil, aby právnická osoba jen proto, že zanikne nebo dojde k její změně, unikla trestní odpovědnosti, resp. který by umožnil, aby takovéto změny byly předvídaný, eventuálně učiněny po

---

²³ tamtéž s. 580

²⁴ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 166. ISBN 978-80-7552-965-7

příslušném souhlasu. Avšak na rozdíl od § 10 se § 32 použije pouze proti trestně stíhané právnické osobě, zatímco § 10 se použije bez ohledu na to, zda je právnická osoba trestně stíhána či nikoliv.

3.5.1. Oznamovací povinnost právnické osoby vůči orgánům činným v trestním řízení

Podle § 32 odst. 1 je právnická osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání, povinna neprodleně písemně oznámit v přípravném řízení státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že budou prováděny úkony směřující k jejímu zrušení, zániku nebo k přeměně, a to před provedením těchto úkonů, jinak jsou tyto úkony neplatné.

Podmínkou tak tedy je, aby se jednalo o trestně stíhanou (viz. předchozí kapitoly) právnickou osobu.

Tato povinnost je uložena přímo obviněné právnické osobě (konkrétně pak osobám uvedeným v § 34, případně § 35, viz. níže), která může výslovně zmocnit někoho jiného. Pokud toto neučiní a přesto tuto oznamovací povinnost učiní osoba odlišná od trestně stíhané právnické osoby, nebude tato oznamovací povinnost splněna. Důležité však bude, aby se o tom dozvěděly orgány činné v trestním řízení, proto by mohlo býti přihlédnuto i k tomu, pokud by tento úkon vykonala osoba, která jedná jménem právnické osoby.

Často ale dochází k situacím, kdy samotná právnická osoba neví o úkonech, které směřují k jejímu zrušení, zániku nebo přeměně. Povinnost tak zde nastává, až když se o těchto úkonech právnická osoba dozví.

Zrušení právnické osoby je upraveno v § 168 odst. 1 ObčZ, který stanoví, že právnická osoba se zrušuje právním jednáním, uplynutím doby, rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo dosažením účelu, pro který byla ustavena, a z dalších důvodů stanovených zákonem. Další důvody zrušení právnické osob jsou roztrženy do dalších zákonů (zákon o obchodních korporacích, bankovní zákon, školský zákon).²⁵

Zánikem se pak dle § 185 ObčZ rozumí den výmazu z veřejného rejstříku u právnické osoby, která je v tomto rejstříku zapsaná, v případě nezapsané pak podle § 186 ObčZ dnem likvidace.

---

²⁵ k tomu blíže ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 589 an. ISBN 978-80-7400-592-3

Přeměnou se pak dle § 32 odst. 11 rozumí sloučení, splynutí nebo rozdělení právnické osoby, převod jmění na společníka, změna právní formy právnické osoby nebo přemístění sídla právnické osoby do zahraničí.

Co se týče úkonů směřujících ke zrušení, zániku nebo přeměně právnické osoby, mohlo by se jednat např. o vyhotovení projektu přeměny, návrh na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku nebo dohoda společníků u zrušení právnické osoby.

Oznamovací povinnost musí být písemná a musí být dle zákona splněna neprodleně, tj. bez zbytečného odkladu. S nedodržením oznamovací povinnosti je spojena neplatnost úkonu dle zákona. Tato neplatnost je absolutní povahy.

3.5.2. Zákaz zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby

§ 32 odst. 2 zakazuje, aby byla právnická osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání zrušena, zanikla nebo byla přeměněna. Tento zákaz platí až do pravomocného rozhodnutí a platí i na vykonávací řízení. Jde tak především o pojistku, aby se trestně stíhaná právnická osoba nevyhnula trestní odpovědnosti za spáchaný trestný čin. Tento zákaz však není absolutní a jak z ustanovení vyplývá, existují i výjimky. Jde především o to, aby trvání na zákazu nebylo nepřiměřené povaze vůči spáchaného trestného činu. Povahu trestného činu pak určuje především jeho typová závažnost, která je určena sazbou odnětí svobody ve zvláštní části trestního zákoníku. Dále se pak bude řídit i kritérii podle § 39 odst. 2 TZ, kdy povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

Bude tak zde důležité, aby došlo k porovnání mezi možným uloženým trestem a jeho výměře a mezi následky nevyhovění návrhu právnické osoby na požadované provedení úkonu. Toto porovnání tak bude čistě na úvaze soudu a nebude tak možné, aby bylo stanoveno které trestné činy toto umožňují a které nikoliv. Lze se však domnívat, že by se mělo jednat o méně závažnou trestnou činnost.

V tomto ustanovení je jsou dále upraveny i právnické osoby, založené na určitou dobu nebo k dosažení určitého účelu. Byla-li právnická osoba založena na dobu určitou nebo k dosažení určitého účelu, a v době od zahájení jejího trestního stíhání uplynula doba, na níž byla založena, nebo se naplnil účel, pro který byla založena, hledí se na ni od tohoto okamžiku, jako by byla založena na dobu neurčitou. Bude tak potřeba vyhotovit zakladatelské právní jednání a uložit jej do sbírky veřejných listin ve veřejném rejstříku.

„Povolení výjimky ze zákazu, aby stíhaná právnická osoba zanikla, byla zrušena nebo došlo k její přeměně, je svěřeno v přípravném řízení soudci a v řízení před soudem předsedovi senátu. Věcně a místně příslušným pro přijímání návrhů podle § 32 odst. 3 bude soudce, resp. předseda senátu, který je příslušný podle § 29 a § 31.“²⁶ V tomto odstavci je mj. i uvedeno, kdo může za právnickou osobu podávat tento návrh. Návrh podává buď právnická osoba prostřednictvím osoby fyzické (osoba podle § 34 – viz. další kapitola) nebo jiná oprávněná osoba (např. společníci nebo členové právnické osoby). Tento návrh musí splňovat obecné náležitosti podání podle § 59 TŘ. Rozhodnutí má poté formu usnesení, proti kterému lze podat stížnost. Ta má dle § 32 odst. 6 odkladný účinek.

Dále může nastat situace, kdy právnická osoba splní oznamovací povinnost podle § 32 odst. 1 a není jí vydáno povolení podle § 32 odst. 3. To je řešeno v § 32 odst. 4, kdy pokud státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu nepodá příslušnému soudu návrh na vyslovení neplatnosti úkonů směřujících ke zrušení, zániku nebo přeměně právnické osoby, neplatnosti rozhodnutí o schválení přeměny právnické osoby nebo neplatnosti projektu přeměny za podmínek stanovených jiným právním předpisem, hledí se na tyto úkony jako na platné. Z toho je tedy patrné, že se jedná o neplatnost relativní a proto je vždy na příslušných orgánech (státní zástupce, předseda senátu, aby se případně této neplatnosti (písemně) dovolávaly.

Podle § 32 odst. 5 je pak možné před vydáním rozhodnutí podle § 32 odst. 3 (povolení výjimky ze zákazu aby stíhaná právnická osoba zanikla, byla zrušena nebo přeměněna) uložit právnické osobě povinnost, aby ve stanovené lhůtě složila na určený účet jím stanovenou částku odpovídající výši předpokládaného peněžitého trestu nebo aby poskytla jinou záruku. Tuto povinnost pak ukládá soudce a v řízení před soudem předseda soudu. Společně s tímto speciálním ustanovením se užije obecná úprava peněžité záruky podle § 73a TŘ. Tato peněžitá záruka pak může být použita na úhradu peněžitého trestu. V případě nesplnění uložené povinnosti pak nebude možné, aby právnická osoba počítala s kladným vyřízením požadovaného návrhu.²⁷ Proti tomuto opatření je stejně jako v případě usnesení podle § 32 odst. 3 možné podat stížnost podle § 32 odst. 6. Ustanovení § 32 odst. 5 je fakultativní povahy a proto nemusí být využito, pokud to příslušný orgán nepovažuje za vhodné.

---

²⁶ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 170. ISBN 978-80-7552-965-7

²⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 609 an. ISBN 978-80-7400-592-3

Omezeními podle odstavců 1 a 2 a rozhodnutím podle odstavce 3 není dotčena pravomoc příslušného orgánu odejmout právnické osobě, proti které je vedeno trestní stíhání, povolení nebo jiné oprávnění k činnosti a navrhnout zrušení této právnické osoby podle jiného právního předpisu (§ 32 odst. 7). Zde je tak možné použít občanský zákoník a jeho § 172, kdy soud zruší právnickou osobu na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem. V případě obchodní korporace se použije § 93 zákon o obchodních korporacích (zák. č. 90/2012 Sb., dále jen ZOK).

Jak již bylo naznačeno v úvodu této podkapitoly, všechna tato zmíněná ustanovení o zrušení, zániku nebo přeměně právnické osoby se použijí ve vykonávacím řízení (až do jeho skončení, kdy bude trest vykonán), jak tomu je dáno v § 32 odst. 8. Vykonávací řízení tak musí bezprostředně následovat po právní moci rozhodnutí o uloženém trestu.

Pokud nebude soudcem nebo předsedou senátu vydáno povolení k zrušení, zániku, nebo přeměně podle § 32 odst. 3 obviněné právnické osobě, odmítne rejstříkový soud zápis do veřejného rejstříku ohledně těchto úkonů. Výjimkou však bude, pokud soudce nebo předseda senátu zmešká lhůtu stanovenou pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti úkonů směřujících k zrušení, zániku, nebo přeměně právnické osoby podle § 32 odst. 4. Toto opatření je upraveno v § 32 odst. 9. Jde především o pojistku, aby bylo zabráněno neplatným zápisům do veřejných rejstříků ohledně zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby.

Průlomovým ustanovením z hlediska českého právního řádu je § 32 odst. 10, který tvrdí, že pokud není splněna některá z podmínek umožňujících podle odstavců 1 až 9 zrušení nebo přeměnu právnické osoby, právnická osoba nezanikne. Průlomovým je především z toho hlediska, že právnická osoba obecně zaniká výmazem z veřejného rejstříku. „*Toto ustanovení má konstitutivní účinky výmazu právnické osoby z obchodního rejstříku suspendovat bez ohledu na to, co stanoví právní předpis upravující tu kterou právnickou osobu. Stejně tak jsou suspendovány ostatní případy zániku právnické osoby, které nastávají k jinému okamžiku.*“²⁸

3.6. Zajišťovací opatření

V trestním řízení proti právnické osobě nelze využít všech institutů, které dovoluje využít trestní řád v řízení proti fyzické osobě. Z logiky věci tak nelze uplatnit především institut vazby (§ 67 an. TR), nelze vůči ní vydat příkaz k zatčení (§ 69 TR), nelze vůči ní

---

²⁸ tamtéž, s. 622 an.

nařídít příkaz k osobní prohlídce (§ 82 odst. 3 TŘ) a ani jí zakázat vycestovat do zahraničí (§ 77a odst. 1 TŘ). Dále je důležité rozlišovat, zda opatření směřují vůči právnické osobě či fyzické osobě, která za právnickou osobu jedná.

Vůči právnické osobě lze použít opatření, která obecně upravuje trestní řád. Jedná se o následující opatření:²⁹

- vydání (§ 78 TŘ) a odnětí věci (§ 79TŘ),
- zajištění peněžních prostředků na účtu u banky (§ 79a až 79b TŘ), zajištění zaknihovaných cenných papírů (§ 79c TŘ), zajištění nemovitosti (§ 79d TŘ), zajištění jiné majetkové hodnoty (§ 79e TŘ) a zajištění náhradní hodnoty (§ 79f TŘ),
- prohlídka jiných prostor a pozemků (§ 83a TŘ),
- vstup do jiných prostor a na pozemek (§ 83c TŘ),
- zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování (§ 86 až 87c TŘ),
- odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 až 88a TŘ),
- zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti (§ 88i TŘ),
- zákaz držet nebo přechovávat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky (§ 88j TŘ),
- zajištění trestu výkonu propadnutí majetku (§ 347 TŘ).
- dále pak složení částky odpovídající očekávaného peněžitého trestu podle § 32 odst. 5 (viz. předchozí kapitola)
- ohledně předvolání a pořádkové pokutě viz. další kapitoly.

Mimo tyto obecné instituty obsahuje zákon speciální úpravu k trestnímu řádu, konkrétně pak § 33, který slouží k pozastavení výkonu jednoho nebo více předmětů činnosti (§ 33 odst. 1) a omezení nakládání s majetkem. Co se týče ustanovení § 33, je důležité, aby se již jednalo o obviněnou právnickou osobu (tj. aby vůči ní bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 TŘ), zatímco na některé obecné instituty podle trestního řádu bude stačit, pokud bude osoba osobou podezřelou.

---

²⁹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 325. ISBN: 978-80-7478-750-8

3.6.1. Pozastavení výkonu předmětu činnosti a omezení nakládání s majetkem

Z ustanovení § 33 odst. 1 vyplývá, že pokud hrozí důvodná obava, že obviněná právnická osoba bude postupovat podle § 67 písm. c) TR (tj. pokud bude hrozit, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhána, dokoná trestný čin, o který se pokusila, nebo vykoná trestný čin, který připravovala nebo kterým hrozila, tzv. důvody pro předstižnou vazbu), může již v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu obviněné právnické osobě dočasně pozastavit výkon jednoho nebo více předmětů činnosti nebo uložit nakládání s majetkem této právnické osoby.

Toto uložení opatření musí být podloženo důvodnými obavami, přičemž tato důvodná obava musí být podložena konkrétními skutečnostmi vyplývajícími z dosavadních zjištění daného stadia trestního řízení.³⁰

Ohledně podmínek na splnění důvodné vazby lze dovodit, že se musí jednat o úmyslný trestný čin právnické osoby.

Součástí ustanovení § 33 odst. 1 je i požadavek, aby bylo přihlédnuto i k důsledkům, které může mít uložení zajišťovacího opatření na třetí osoby. Bude tak důležité se zaměřit na činnost právnické osoby, kterou vykonává a jak důležitý význam (např. v oblasti bezpečnosti, hospodářství, energetiky atd.) tato činnost ve společnosti má.

Dále bude třeba, aby bylo ukládání těchto zajišťovacích opatření ukládáno v souvislosti se zásadou proporcionality a zdrženlivosti, tj. aby kromě postavení právnické oblasti v důležitých oblastech bylo přihlédnuto i k dalším kritériím jako např. zaměstnanost, fungování a výroba dané právnické osoby a dále aby bylo myšleno na její věřitele. Nemělo by tak docházet k situacím kdy soudem pozastavená činnost právnické osoby poškodí zájmy jejích věřitelů.³¹ Každé toto rozhodnutí ze strany orgánů činných v trestním řízení bude tak muset být podloženo konkrétními skutečnostmi a vyjádřeními příslušných orgánů dozoru.

Se zásadou zdrženlivosti je dále spojena civilněprávní odpovědnost za škodu, která byla způsobena státem jeho nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

---

³⁰ FOREJT, P., HABARTA, P., TREŠLOVÁ, L., *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem*. Praha : Linde 2012 s. 309. ISBN 978-80-7201-875-8

³¹ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář*. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 178, ISBN 978-80-7552-965-7

podle zák. č. 82/1998 a ačkoliv zákon tuto odpovědnost výslovně nezmiňuje, lze ji s ohledem na analogii s vazbou dovodit.³²

Co se týká dočasného pozastavení jednoho nebo více předmětů činnosti právnické osoby, je třeba vymezit tento předmět, aby bylo účinně zamezeno v pokračování, v opakování nebo dokončení trestné činnosti. Musí zde existovat souvislost mezi dočasně pozastavenou činností právnické osoby a trestným činem, za který je právnická osoba trestně stíhána. Bylo by vcelku nelogické jí automaticky zakazovat veškerou její činnost, což by de facto vedlo k jejímu zániku.

Ohledně omezení nakládání s majetkem se postupuje podobně jako v případě dočasného pozastavení výkonu předmětu činnosti. Primárně jde tedy o to, aby i zde existovala souvislost v předmětu omezeného majetku (aby nebyla opakována trestná činnost atd.) a trestnou činností, která je obviněné právnické osobě přičítána. Smyslem tohoto opatření je, aby nebylo nakládáno s majetkem právnické osoby tak, aby se pokračovalo v další trestné činnosti, případně aby nebyl tento majetek rozprodán, případně ničím zatěžován. Toto ustanovení však nesmí být zaměřováno se zajištěním majetku podle trestního řádu, kdy pokud jsou splněny pro takové zajištění, má úprava zajištění majetku přednost, jelikož je efektivnější.³³

V souvislosti s tím, umožňuje § 33 odst. 2, aby bylo obviněné právnické osobě z důležitých důvodů na její návrh povoleno provést úkon, který se týká majetku, na nějž se vztahuje vydané zajišťovací opatření. Toto povolení vydává na návrh dotčené obviněné právnické osoby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, který pokud povolení nevydá, je povinen jej do 5 pracovních dnů od doručení předložit soudci k rozhodnutí. O tomto předložení je státní zástupce povinen vyrozumět dotčenou obviněnou právnickou osobu. Návrh musí splňovat náležitosti podání podle § 59 TŘ a je oprávněna jej podat pouze dotčená obviněná právnická osoba prostřednictvím osob, které jsou oprávněny za ni činit úkony podle § 34.

Ačkoliv zákonodárce nikde nedefinuje, co myslí důležitými důvody a ponechává to tak na jednotlivých případech a okolnostech, lze si domyslet, co by těmito důvody mohlo být, aby bylo zajišťovací opatření vůči majetku prolomeno. Musí být ze strany státu dodrženy

---

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 660. ISBN 978-80-7400-592-3

³³ FOREJT, P., HABARTA, P., TREŠLOVÁ, L., *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem.* Praha : Linde 2012 s. 311. ISBN 978-80-7201-875-8

zásady proporcionality a zdrženlivosti. Mohlo by jít o případy, kdy je třeba povolit konkrétní úkon, který by sloužil k odvrácení závažné škody.³⁴

Podle § 33 odst. 3 předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce zajišťovací opatření zruší nebo omezí, jestliže již není pro účely řízení třeba nebo není třeba ve stanoveném rozsahu. Toto ustanovení je tak v souladu se zásadou zdrženlivosti. Předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce by tak měl učinit ihned, jakmile se dozví podstatné skutečnosti, které ho ke zrušení nebo omezení tohoto zajišťovacího opatření opravňují a činí tak bez návrhu dotčené obviněné právnické osoby. Mohlo by se tak třeba jednat o povolení činnosti, která byla právnické osobě zamezena, jelikož již nehrozí, že bude opakovat (pokračovat) trestnou činnost, pro kterou je stíhána.³⁵

Podle § 33 odst. 4 se rozhodnutí o uložení zajišťovacího opatření spočívajícího v dočasném pozastavení výkonu jednoho nebo více předmětů činnosti, jakož i o rozhodnutí o zrušení nebo omezení takového zajištění se bez zbytečného odkladu zašle na vědomí orgánu udělujícímu povolení nebo jiné oprávnění k činnosti obviněné právnické osoby. Takovým orgánem se rozumí orgán, který dotčené obviněné právnické osobě vydal povolení k činnosti, udělil licenci k podnikání apod. Pokud se bude jednat o právnickou osobu podle § 17 odst. 4 (banka, zahraniční banka s činností na území ČR), uvědomí se Česká národní banka.

Podle § 33 odst. 5 má právnická osoba, které bylo uloženo zajišťovací opatření podle odstavce 1 (tj. pozastavení výkonu jednoho nebo více předmětů činnosti obviněné právnické osoby nebo omezení nakládání s majetkem obviněné právnické osoby), právo kdykoliv žádat o zrušení nebo omezení zajištění. O takové žádosti se musí neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost zamítnuta, může ji právnická osoba, neuvede-li v ní nové důvody, opakovat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí. Nevyhoví-li takové žádosti v přípravném řízení státní zástupce, je povinen ji nejpozději do 5 pracovních dnů od doručení předložit k rozhodnutí soudci; o tomto postupu vyrozumí dotčenou právnickou osobu. Toto ustanovení tak chrání práva obviněné právnické osoby, která může kdykoliv v průběhu řízení žádat o zrušení nebo omezení tohoto vydaného zajišťovacího opatření. Opět platí, že žádost musí splňovat obecné požadavky podle § 59 TR a dále bude záležet na kvalitě důvodů, proč by mělo být rozhodnutí o uložení zajišťovacího opatření zrušeno nebo omezeno.

---

³⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 686. ISBN 978-80-7400-592-3

³⁵ FOREJT, P., HABARTA, P., TREŠLOVÁ, L., *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem.* Praha : Linde 2012 s. 314. ISBN 978-80-7201-875-8

3.6.2. Forma rozhodnutí a opravný prostředek

Všechna tato rozhodnutí mají formu usnesení a lze tak proti nim dle § 33 odst. 6 podat stížnost, jež má v případě rozhodnutí o zrušení nebo omezení zajišťovacího opatření nebo povolení úkonu podle odstavce 2 odkladný účinek. Stížnost je obecně upravena v § 141 an. TŘ a důvody pro podání stížnosti proti usnesené jsou upraveny v § 145 TŘ (nesprávnost některého jeho výroku pro porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení). Samotnou stížnost lze opřít o nové skutečnosti a důkazy. Stížnost proti usnesení pak podává státní zástupce (v prospěch i neprospěch) a obviněná právnická osoba. Stížnost musí být podána do 3 dnů od oznámení usnesení (doručení nebo vyhlášení podle § 137 TŘ).

3.7. Přerušování trestního stíhání proti právnické osobě

Toto ustanovení je speciální úpravou k trestnímu řádu. Přerušování trestního stíhání je obecně upraveno v § 173 odst. 1 TŘ, kdy lze teoreticky v trestním řízení proti právnickým osobám využít ustanovení o nepřítomnosti fyzické osoby, která má za právnickou osobu jednat podle písm. a) (to lze zhojit použitím § 34 odst. 7), dále pak jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a dosud neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno (písm. e).

Kromě toho zákon dává možnost státnímu zástupci a v řízení před soudem soudu přerušit trestní stíhání i z jiného důvodu a to, pokud tyto zmíněné orgány při zvážení všech rozhodných skutečností a na odůvodněnou žádost České národní banky přeruší trestní stíhání proti právnické osobě, je-li to zapotřebí pro zajištění účinného uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu uloženého podle zákona upravujícího ozdravné postupy podle § 33a. Jedná se o výlučné ustanovení a z logiky věci jej tak je možné použít pouze v trestním řízení proti právnické osobě.

Toto ustanovení bylo do zákona vloženo s novelou zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů (zák. č. 375/2015 Sb.) Zároveň se

jedná o implementaci směrnice EP a Rady 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro o ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.

Ze samotného ustanovení tak plyne, že aby došlo k přerušení trestního stíhání proti právnické osobě, je třeba splnit následující podmínky:

- odůvodněná žádost ČNB (podání podle § 59 TŘ + stanovení doby, na jak dlouho se přerušuje trestní řízení),
- potřeba pro zajištění účinného uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu uloženého podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu (potřeba se posuzuje podle odůvodněné žádosti ČNB),
- zvážení všech rozhodných skutečností.

O žádosti je (stejně jako v ostatních druzích přerušení trestního řízení) formou usnesení, proti které však není z důvodu mlčení zákona možné podat stížnost. Samotné přerušení trestního stíhání podle § 33a je pak fakultativní povahy a může tak být využito, ale není to povinností. Rozhodnutí o přerušení je mezitímní povahy a proto lze očekávat, že po odpadnutí překážky bude v řízení pokračováno dále podle § 173 odst. 2 TŘ.

3.8. Úkony právnické osoby

„Procesními úkony se rozumí takové úkony, s jejichž provedením nebo zanedbáním spojuje zákon určité právní účinky, tj. vznik, změnu nebo zánik právních vztahů. Týkají se zahájení řízení (např. záznam o zahájení úkonů trestního řízení), jeho průběhu (různé důkazní a zajišťovací úkony orgánů trestního řízení, důkazní a jiné návrhy stran, jejich opravné prostředky apod.) nebo zakončení řízení (rozhodnutí ve věci samé).“³⁶ Z důvodu absence vůle u právnické osoby je třeba, aby za právnickou osobu činila procesní úkony osoba fyzická v zastoupení. Kým se tato osoba myslí, je upraveno v § 34 odst. 1. Toto ustanovení odkazuje na občanský soudní řád, ve kterém je procesní zastoupení upraveno. Kromě toho je v § 34 upraveno i další zastoupení v podobě zmocněnce (§ 34 odst. 2) i opatrovníka (§ 34 odst. 5).

---

³⁶ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRÍVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 247. ISBN: 978-80-7478-750-8

Úkony právnické osoby jsou upraveny obecně v § 33 TŘ, který je označen jako práva obviněného. Bude se tak především jednat o možnost vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a důkazům o nich. Avšak stejně jako fyzická osoba nemá zde osoba jednající za právnickou osobu povinnost vypovídat – o tom všem má být tato osoba v zastoupení poučena stejně jako bývá poučována osoba fyzická. Dále má podle § 33 odst. 1 TŘ obviněná právnická osoba právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Může žádat, aby byla vyslýchána za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů trestního řízení (§165 TŘ). Kromě trestního řádu se zde použije článek 36 odst. 1 Listiny, který zaručuje právo na spravedlivý proces a článek 6 odst. 1 Úmluvy.

3.8.1. Osoby oprávněné jednat za právnickou osobu

Jak již bylo zmíněno, z důvodu absence vůle u právnické osoby je třeba, aby v jejím zastoupení jednala konkrétní fyzická osoba ve styku s orgány činnými v trestním řízení. Zákodárce zvolil způsob odkazu na občanský soudní řád, který v § 21 stanoví, že za právnickou osobu je oprávněn jednat:

- a) její statutární orgán; tvoří-li statutární orgán více fyzických osob, jedná za právnickou osobu jeho předseda, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen nebo
- b) její zaměstnanec (člen), který tím byl statutárním orgánem pověřen, nebo
- c) vedoucí jejího odštěpného závodu nebo vedoucí jiné její organizační složky, o níž zákon stanoví, že se zapisuje do obchodního rejstříku, jde-li o věci týkající se tohoto závodu (složky), nebo
- d) její prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně.

Kromě těchto vyjmenovaných osob je ještě možnost obviněné právnické osoby nechat se zastupovat zmocněncem podle §34 odst. 2 , u kterého se zmocnění prokazuje písemnou plnou mocí. V řízení může mít obviněná právnická osoba pouze jednoho zmocněnce. Dále jí může být ustanoven opatrovník podle § 34 odst. 5 , kterého ustanoví předseda senátu a v přípravném řízení soudce.

„Konající osoba musí především obligatorně prokázat své oprávnění k činění úkonů za právnickou osobu. S tím patrně nebude problém, protože taková konkrétní fyzická osoba prokáže své oprávnění buď již z hlediska své formální pozice v rámci právnické osoby (tj. například bude jednatelem), případně se prokáže zvláštním pověřením, které patrně může mít i podobu, k tomuto účelu speciálně vystavené, plné moci.“³⁷

Při výběru zastupující osoby může zásadní roli hrát i taktika. Jako například, jestli zastoupením pověřit kvalifikovanou osobu, která je zkušená, informovaná a obecně má výborné povědomí o chodu právnické společnosti a současně i trestné činnosti (obecně osoba ve vedoucí pozici), nebo naopak pověřit zastupováním osobu, která je neznalá (např. řadový zaměstnanec). Z logiky věci tak vyplývá, že osoba s odbornými znalostmi a relevantními informacemi bude vystupovat aktivně, zatímco osoba bez informací bude působit pasivním způsobem, třeba i z důvodu, aby byla splněna obligatorně formální požadavek zastoupení v jednání právnické osoby.

Stejně jako má obviněná fyzická osoba práva a povinnosti v řízení proti fyzické osobě, má i kromě širokých práv i právnická osoba povinnosti. O těchto právech a povinnostech by měla být poučena orgánem činným v trestním řízení. Je zde např. povinnost se po předchozím předvolání dostavit k výslechu. Zde se užije § 90 odst. 1 TŘ, kdy nedostaví-li se obviněný, který byl řádně předvolán, k výslechu bez dostatečné omluvy, může být předveden; na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být v předvolání upozorněn. Podobně se použije i ustanovení § 66 odst. 1 TŘ ohledně ukládání pořádkových pokut, avšak s tím rozdílem, že výše pořádkové pokuty nebude do 50 000 Kč jako v případě obviněné fyzické osoby, ale až do 500 000 Kč. Tuto pořádkovou pokutu však nebude platit zastupující fyzická osoba, ale právě obviněná právnická osoba. Opět zde platí poučovací povinnost ze strany orgánů činných v trestním řízení (viz. dále).

3.8.2. Osoba oprávněná činit úkony za právnickou osobu

V tomto případě zastoupení se zákonodárce rozhodl použít odkaz na občanský soudní řád, konkrétně se tak jedná o § 21 odst. 1,2 a 3. Ten se musel přizpůsobit novelizaci občanského zákoníku, konkrétně pak koncepci zastoupení, nikoliv již koncepci přímého

---

³⁷ VIDRNA, J. *Některé procesní aspekty zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013, s. 242. ISBN 978-80-87576-58-8

jednání. Nerozlišuje se zde tak již jednání prostřednictvím zástupce a její jednání přímé.³⁸ Toto jednání by tak nemělo být zaměňováno za zastoupení podle § 22 – 32 občanského soudního řádu. Toto bylo již dovozeno doktrínou i judikaturou.³⁹ Fyzická osoba v zastoupení tak má pozici účastníka, nikoliv např. svědka. Dále je třeba zmínit, že se doručuje právnické osobě, nikoliv osobě, která za ní jedná.⁴⁰ Mezi základní principy jednání za právnickou osobu dále nepochybně patří zásada, že za právnickou osobu může vždy jednat pouze jedna fyzická osoba, ačkoliv je k tomu oprávněno více osob. Zároveň nesmí tato osoba jednat v přímém rozporu se zájmy právnické osoby, což je mj. upraveno v § 21 odst. 4 občanského soudního řádu.

3.8.3. Statutární orgán a jiné osoby jednající za právnickou osobu

*„Za právnickou osobu jedná především člen statutárního orgánu. Tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen.“*⁴¹ Statutárním orgánem⁴² může být třeba i jiná právnická osoba, bude proto třeba, aby tato právnická osoba zmocnila fyzickou osobu, která bude za ní jednat. Oprávnění jednat za právnickou osobu lze dokázat prostřednictvím výpisu z obchodního rejstříku.

Dále může za právnickou osobu jednat její zaměstnanec, k tomu je zapotřebí pověření od statutárního orgánu (toto pověření však není plnou mocí). Takticky vhodný by tak mohl být např. podnikový právník. Zaměstnancem se myslí dle civilní judikatury (viz. NS 20 Cdo 2410/2004) pouze zaměstnanec v pracovním poměru, nikoliv zaměstnanec na zkrácený pracovní závazek. Dále pak nesmí být pověřen zaměstnanec jiné právnické osoby, byť by to bylo v rámci koncernu.⁴³

---

³⁸ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2017, 94 s. ISBN 978-80-7400-673-9

³⁹ např. NS 5 Cz 12/75

⁴⁰ tamtéž s. 95.

⁴¹ tamtéž s. 99.

⁴² kdo všechno může být statutárním orgánem viz.: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 734. ISBN 978-80-7400-592-3

⁴³ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 187. ISBN 978-80-7552-965-7

V případě, že se jedná o řízení ve věci odštěpného závodu (pobočky závodu zapsané v obchodním rejstříku podle § 503 ObčZ), jedná zde za právnickou osobu vedoucí tohoto odštěpného závodu, jehož oprávnění zastupovat právnickou osobu vyplývá přímo ze zákona a nepotřebuje tak již speciální zmocnění nebo pověření.

Byla-li udělena prokura, pak je oprávněna jednat osoba, které byla prokura udělena, tj. prokurista. Pokud je však prokuristů více a žádný z nich není oprávněn jednat samostatně, nepoužije se toto oprávnění (na rozdíl třeba od statutárního orgánu). Oprávnění prokuristy jednat za právnickou prokazuje výpisem z obchodního rejstříku stejně jako v případě statutárního orgánu a vedoucího odštěpného závodu.

Mezi zvláštní případy zastoupení pak lze zařadit i likvidátora v případě likvidace právnické osoby. Likvidátor pak má postavení statutárního orgánu podle § 193 ObčZ.

Jak již bylo zmíněno, je třeba vždy doložit oprávnění fyzické osoby jednat za právnickou osobu. V některých případech postačí výpis z obchodního rejstříku (statutární orgán, vedoucí odštěpného závodu, prokurista), jindy je třeba předložit vnitřní předpis právnické osoby, z něhož vyplývá vztah fyzické osoby k osobě právnické (jako je tomu v případě zaměstnance), nebo třeba předložením listiny, ze které toto oprávnění vyplývá (jako je tomu v případě likvidátora v pozici nuceného správce).

3.8.4. Zmocněnec právnické osoby

Další osobou, která může činit úkony v řízení za právnickou osobu je dle § 34 odst. 2 zmocněnec. Vztah mezi zmocněncem a právnickou osobou vzniká prostřednictvím plné moci. Je vhodné zmínit, že zmocněncem není myšleno advokát jako obhájce (§35) ani zmocněnec osoby poškozené nebo osoby zúčastněné podle § 50 an. TŘ. Zákon nikterak nestanovuje podmínky na výběr zmocněnce, lze však usuzovat, že by se mělo jednat o fyzickou osobu, která není omezena na svéprávnosti (viz. §36). Zmocněncem dále nemůže být osoba podle §36 odst. 4.

Zákon zde neklade žádné požadavky ohledně plné moci (jako např. ověřené podpisy), tato plná moc však musí být písemná a musí být předložena orgánům činným v trestním řízení. Plnou moc je však možné udělit přímo do protokolu u policejního orgánu, tu lze udělit při úkonu nebo po něm (např. výsledch). Co se týká písemné plné moci, musí z ní být jasně určeno, kdo písemnou moc uděluje a zda je k tomu oprávněn a kdo je zmocněncem, v jaké věci a rozsahu. Pokud má plná moc nedostatky, musí být o nic právnická osoba poučena a musí jí být dána lhůta k odstranění jejích nedostatků. V případě neodstranění nebude jednat

policejní orgán se zmocněncem, ale s právnickou osobu, dokud nebudou tyto nedostatky zhojeny.⁴⁴ Co se týče zániku plné moci, použije se zde obecná úprava v § 448 ObčZ, které stanoví, že zmocnění zanikne vykonáním právního jednání, na které bylo zastoupení omezeno; zmocnění zanikne i v případě, že je zmocnitel odvolá nebo zmocněnec vypoví. Zemře-li zmocněnec nebo zmocnitel, nebo je-li některým z nich právnická osoba a zanikne-li, zanikne i zmocnění, ledaže bylo ujednáno něco jiného. V případě zániku zmocnění je zde pak povinnost vyrozumět policejní orgán o tomto zániku, jinak se použije § 448 odst. 2 ObčZ, kdy dokud není odvolání zmocněnci známo, má jeho právní jednání tytéž účinky, jako by zmocnění ještě trvalo.

Stejně jako v případě § 34 odst. 1 i zde platí, že právnická osoba může mít současně pouze jednoho zmocněnce. „*Je ovšem možné, aby za právnickou osobu vystupovala při každém úkonu jiná osoba, podstatné je, aby v daný okamžik nevystupovala za jednu právnickou osobu současně více než jedna osoba. Tím však není dotčeno právo právnické osoby na obhajobu (§ 35).*“⁴⁵

Spornou otázkou zůstává, jestli je možné zmocnit právnickou osobu. Nejednotný názor panuje i v akademické oblasti.

3.8.5. Neslučitelnost procesního postavení osob

Některé osoby jsou dle zákona vyloučeny z možnosti zastoupení právnické osoby z důvodu jejich vztahu k věci, která je předmětem řízení. Jedná se o osoby v postavení obviněného, poškozeného a svědka. Důvod neslučitelnosti musí skutečně existovat, nebude tak postačovat pouhá možnost, že by tento důvod mohl nastat. Tento důvod může nastat již na začátku nebo i v průběhu řízení.⁴⁶ Zajímavým střetem tak bude, pokud jako svědci budou předvoláni všichni členové statutárního orgánu a nebude tak možné zvolit si zástupce podle § 34 odst. 1, 2 nebo zvolit jí obhájce (toto bylo již prolomeno rozhodnutím Ústavního soudu, viz. kapitola o obhajobě). V tomto případě je tak potřeba ustanovit právnické osobě opatrovníka, který bude hájit její zájmy a bude jí v řízení zastupovat. Pokud to bude zjištěno

---

⁴⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 739. ISBN 978-80-7400-592-3

⁴⁵ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 188. ISBN 978-80-7552-965-7

⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 741. ISBN 978-80-7400-592-3

v průběhu řízení, pak předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce vyzve právnickou osobu, aby určila k provádění úkonů v dalším řízení jinou osobu; k určení takové osoby jí stanoví lhůtu zpravidla v délce 7 dnů podle § 34 odst. 4. Tato lhůta je lhůtou soudcovskou a lze ji zkrátit nebo prodloužit podle potřeby daného případu. Rozhodnutí má formu usnesení, není proti němu možná stížnost a je tak vykonatelné a pravomocné dnem oznámení. Vždy však bude mít přednost před ustanovením opatrovníka volba právnické osoby podle § 34 odst. 1, 2.

3.8.6. Opatrovník právnické osoby

Pokud nemůže z nějakého důvodu (zákon uvádí neslučitelnost postavení osob podle § 34 odst. 4 a neexistence fyzické osoby, která by byla způsobilá činit úkony jménem právnické osoby podle § 34 odst. 1 nebo v zastoupení podle § 34 odst. 2) zastupovat právnickou osobu při úkonech v trestním řízení osoba podle § 34 odst. 1,2, přichází v úvahu osoba opatrovníka. Na osobu opatrovníka nejsou stanoveny žádné zákonné podmínky, může jí tak být osoba fyzická i právnická. Tato osoba musí s ustanovením souhlasit. Tato osoba by měla řádně hájit zájmy právnické osoby, proti které se řízení vede, nesmí zde docházet ke střetu zájmů mezi opatrovníkem a právnickou osobou, proti níž se řízení vede. Opatrovníkem může být i advokát.

3.8.7. Práva osob jednajících v zastoupení právnické osoby

Osoby konající úkony za právnickou osobu mají stejná práva a povinnosti jako osoby fyzické, proti kterým se vede trestní řízení podle § 34 odst. 6 (viz. kapitoly zásada nemo tenetur a právo odmítnout výpověď),.

3.8.8. Hlavní líčení v nepřítomnosti právnické osoby

§ 34 odst. 7 upravuje hlavní líčení v nepřítomnosti právnické osoby. Jsou zde upraveny podmínky, za jakých lze jednat v hlavní řízení bez účasti osob, které za právnickou osobu jednájí. Jedná se o speciální úpravu k § 202 TŘ, konkrétně pak pro odst. 2., 4. a 5. TŘ. Obecná úprava v odst. 1. a 3. zůstane zachována. Odst. 4. nelze použít z důvodu, že na obžalovanou právnickou osobu nelze použít institut vazby nebo výkon trestu odnětí svobody.

Jelikož u právnické osoby zde není dána povinnost mít obhájce podle § 36 odst. 2 (viz. další kapitola), nepoužije se zde ani znění poslední věty odst. 4, kdy nelze konat hlavní líčení bez přítomnosti obhájce v případech nutné obhajoby. V odst. 4 je také uvedeno, že hlavní líčení v nepřítomnosti obžalovaného nelze konat, jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let. Toto je jeden z důvodů nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 TR a jak již bylo zmíněno, v případě obžalované právnické osoby zde není povinnost mít obhájce, proto je použití celého odst. 4 a 5 nepoužitelné pro účely trestního řízení proti právnické osobě.

Zahájit líčení v nepřítomnosti obžalované právnické osoby je fakultativní možností. Je tak pouze na soudu, jestli hlavní líčení zahájí nebo nikoliv. Podle § 34 odst. 7 musí tak být splněny následující podmínky: *osoba uvedená v odst. 1 (popřípadě zmocněnec nebo opatrovník obviněné právnické osoby) se bez řádné omluvy nedostaví k hlavnímu líčení, dále pak musí být obžaloba řádně doručena obžalované právnické osobě, obviněná právnická osoba byla řádně a včas předvolána k hlavnímu líčení, zároveň muselo být dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání a v souladu s principem práva na obhajobu v trestním řízení byla obviněná právnická osoba upozorněna na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.*

3.8.9. Doručování písemností právnické osobě

Ohledně doručování písemností právnické osobě se použije trestní řád, konkrétně § 62 až 64 TR. To upravuje doručování písemností v následujícím pořadí:

- při úkonu trestního řízení, nebo
- do datové schránky, pokud ani toto není možné, pak
- samotným orgánem činným v trestním řízení nebo
- prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, a pokud ani to není možné, pak
- prostřednictvím orgánu obce

„V praxi jsou časté situace, kdy je jediný člen statutárního orgánu obviněné právnické osoby (mj. jednatel) současně v postavení obviněné fyzické osoby v témže řízení a přitom by za normálních okolností byl jedinou osobou oprávněnou podle § 34 odst. 1 činit úkony za právnickou osobu v trestním řízení. Okamžikem, kdy je takovému statutárnímu orgánu doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání, ztrácí oprávnění činit za obviněnou právnickou osobu úkony v trestním řízení (§ 34 odst. 4. Usnesení o zahájení trestního stíhání

*právnícké osoby se doručuje do datové schránky právnické osoby.)*⁴⁷ Lze tak dovodit, že dokud nebude mít právnická osoba zmocněnce podle § 34 odst. 2, nebude jí možné toto usnesení o zahájení trestního stíhání platně doručit.

3.9. Obhajoba právnické osoby

Jedním ze základních práv v trestním řízení je právo na obhajobu. To souvisí se zásadou materiální pravdy⁴⁸ zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a že budou zjištěny všechny skutečnosti, které vinu vyvracejí nebo jí alespoň zmírňují. Obhajoba je mj. zárukou naplnění práva na spravedlivý proces a jeho včasné projednání.⁴⁹

3.9.1. Právo na obhajobu

Právo na obhajobu je na mezinárodní úrovni upraveno v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, dále pak v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech. Co se týká vnitrostátního práva, toto právo zaručuje Listina, konkrétně pak její čl. 40 odst. 3 a v trestním řádu § 2 odst. 3. Toto právo tak může využít jak osoba fyzická, tak stejně i osoba právnická. *„Práve na obhajobu se rozumí souhrn všech práv, která jsou právnické osobě poskytnuta zákonem za účelem obhajoby. Někdy rozlišujeme mezi práve právnické osoby na materiální obhajobu, tj. právo hájit se sám, a práve právnické osoby na formální obhajobu, což zahrnuje právo mít svého obhájce a moci se s ním radit.*⁵⁰

---

⁴⁷ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 192. ISBN 978-80-7552-965-7

⁴⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 110. ISBN: 978-80-7478-750-8

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 755. ISBN 978-80-7400-592-3

⁵⁰ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 196. ISBN 978-80-7552-965-7

3.9.2. Materiální obhajoba

V případě materiální obhajoby, zde vykonává toto právo osoba oprávněná činit úkony za právnickou osobu v trestním řízení (viz. předchozí kapitola). Jak již bylo zmíněno, tato fyzická osoba má stejná práva jako obviněná fyzická osoba v trestním řízení proti fyzické osobě. Může tak učinit doznání, případně využít práva nevypovídat. Toto doznání však může být vzato zpět, nejčastěji osobou, která z rozhodnutí (odebrání oprávnění) statutárního orgánu nahradila původní osobu oprávněnou činit úkony v trestním řízení proti právnické osobě. Tato nová oprávněná fyzická osoba může stejně tak i změnit svou původní výpověď. Na rozdíl od fyzické osoby, které při změně výpovědi bude v hlavním líčení předsedou senátu nebo samosoudcem předestřena původní výpověď, zde bude fyzická osoba jednající za právnickou osobu konfrontována s výpovědí předchozí oprávněné osoby.⁵¹

V případě doznání se zde naskytuje možnost podmíněného zastavení trestního stíhání, schválení narovnání nebo sjednání dohody o vině a trestu. Toto doznání, jak plyne ze zásadní materiální pravdy, nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu podle § 2 odst. 5 TŘ.

Do materiální způsobu obhajoby lze mimo to zahrnout ještě následující práva:

- právo osobní účasti při projednání věci,
- právo uvádět okolnosti a důkazy, které slouží k jeho obhajobě, včetně práva důkaz vyhledat a případně i provést,
- právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, včetně práva nevypovídat,
- právo činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky,
- právo vyžadovat od orgánů činných v trestním řízení, aby postupovaly způsobem, který musí zaručovat obhajobu.

3.9.3. Zásada zákazu sebeobviňování (nemo tenetur se ipsum accusare)

V souvislosti s právem nevypovídat je spojena zásada nemo tenetur, neboli zákaz sebeobviňování. Tuto zásadu lze dovodit z Listiny, konkrétně z článku 37 odst. 1, který umožňuje možnost každého odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního

---

⁵¹ ČEP, D. *Úskali obhajoby právnické osoby v trestním řízení* In: GRIVNA T. a kol. *Právo na obhajobu. Teorie a praxe 21. století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 174. ISBN 978-80-7380-593-7

stíhání sobě nebo osobě blízké. Možnost odepřít výpověď je také uvedena v článku 40 odst. 4 Listiny, kdy obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven. V oblasti mezinárodního práva je tato zásada obsažena v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (článek 14 odst. 3 písm. g) a dále pak i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. V souvislosti s vydáváním písemností je však obviněný povinen strpět jejich odejmutí i odebrání uvedených vzorků třeba i za pomoci donucení, jak to bylo judikováno v případě Rozsudku ESLP ve věci Funke proti Francii.⁵²

Je třeba zde odlišovat různé režimy získávání důkazů, které se svou povahou při jejich procesu sbírání různí. V některých případech je tak třeba strpět jejich získávání i proti vůli obviněného, při které však není vyžadována jeho součinnost. Avšak v případě výpovědi existuje možnost, že bude osoba obviněná nucena k výpovědi a proti své vůli nucena k přiznání, ať už fyzickým nebo psychickým způsobem.⁵³

Rozlišují se tak zde především dva okruhy trestněprocesních úkonů, z nichž jedna je spojena s aktivitou obviněného (např. vyšetřovací pokus), k těm však nesmí být obviněný donucován pod hrozbou sankce. Druhou skupinu pak tvoří aktivity, u kterých postačí, že je obviněný strpí a mají tak pasivní charakter (odejmutí písemností nebo sejmутí otisků prstu). Právě aktivita obviněného určuje povahu těchto úkonů.⁵⁴

Zásada *nemo tenetur* však nesmí být vykládána absolutně. Toto pravidlo tak nelze například vykládat tak, že se obviněný nemusí účastnit vyšetřovacích úkonů, ačkoliv slouží právě k jeho ochraně.

3.9.4. Odmítnutí výpovědi v souvislosti se zákazem sebeobviňování

V případě právnické osoby je zajímavým problémem i odmítnutí svědecké výpovědi právě ve vztahu k obviněné právnické osobě. Nejčastěji se tak bude jednat např. o zaměstnance, členy statutárního orgánu nebo společníky. Při výslechu těchto svědků tak zde nastává možnost i nevědomého sebeobviňování a nabízí se zde tak otázka odmítnout výpověď podle § 100 odst. 2 TŘ, kdy je svědek oprávněn odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci,

---

⁵² rozsudek ESLP ve věci Funke vs. Francie ze dne 25. 2. 1993 (č. 10828/84)

⁵³ REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002. Výběrové texty. s. 187. ISBN 80-86199-57-6

⁵⁴ HERCZEG, J. *Právo na obhajobu a zásada nemo tenetur v řízení proti právnickým osobám*. In JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 158. ISBN 978-80-7502-205-9

osvojiteli, manželu partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by pociťoval jako újmu vlastní. Právě tuto újmu, kterou by pociťoval jako vlastní může i nevědomky způsobit například člen statutárního orgánu, když by případný postih stihnul právě jím vedenou právnickou osobu. V rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2010, sp. Zn. 29 Cdo 4822/2008 bylo judikováno, že právnická osoba může být považována za osobu blízkou. V oblasti trestního soudnictví pak bylo průlomové až rozhodnutí Vrchního soudu v Praze⁵⁵, který řešil otázku, zda je možné ukládat členovi představenstva obviněné právnické osoby pořádkovou pokutu za odmítnutí vypovídat s odkazem na § 100 odst. 2 TŘ, kdy si tento člen představenstva (v pozici svědka) obviněné právnické osoby podal stížnost proti rozhodnutí policejního orgánu o uložení pořádkové pokuty. Kromě tohoto ustanovení v trestním řádu se svědek odvolával i na články 37 odst. 1 a článek 40 odst. 4 Listiny. Ačkoliv soud nevyhověl argumentu, že je obviněná právnická osoba pro svědka osobou blízkou, naznačil, že může odmítnout výpověď právě v souvislosti se zásadou nemo tenetur, která je obsažena v Listině.⁵⁶

3.9.5. Formální obhajoba

Kromě možnosti hájit se sám veškerými prostředky obhajoby, je zde i právo na odbornou právní pomoc v podobě zvoleného obhájce a možnost radit se s ním. Tato osoba jako osoba znalá práva pomáhá vyrovnávat nerovnost mezi právně odborným a zkušeným prvkem v podobě státního zástupce na straně obžaloby a právně laickou obviněnou právnickou osobou. Obhájce může být jeden nebo jich může být více. Jde o tzv. pluralitu obhájců. „*Jestliže si tedy obviněná právnická osoba zvolí dva nebo více obhájců, je povinna zároveň orgánu činnému v trestním řízení oznámit, kterého z těchto obhájců zmocnila k přijímání písemností a k vyrozumívání o úkonech trestního řízení. Pokud tak neučiní, určí takového obhájce předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce a své rozhodnutí pak oznámí všem zvoleným obhájcům (§ 37 odst. 3 TŘ).*“⁵⁷ Obhájcem může být pouze advokát,

---

⁵⁵ Usnesení Vrchního soud v Praze ze dne 10. Února 2016, sp. Zn. 5 To 96/2015

⁵⁶ MATOCHA, J. A SMEJKAL, L. *K právu svědka v trestním řízení odmítnout výpověď proti obviněné právnické osobě* [online]. 2016 [cit. 27.1.2019]. Dostupné z - <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravu-svedka-v-trestnim-rizeni-odmitnout-vypoved-proti-obvinene-pravnicke-osobe-101570.html>.

⁵⁷ HERCZEG, J. *Obviněná právnická osoba a její právo na obhajobu v trestním řízení* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013 s. 250. ISBN 978-80-87576-58-8

který je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (§ 4 zák. o advokacii).

Obhájce právnické osobě volí oprávněná fyzická osoba (viz. § 34 odst. 6). Oprávněná osoba může dojít k závěru, že není potřeba zvolit si obhájce, avšak je tu možnost, že zájmy oprávněné osoby a obviněné právnické osoby budou v rozporu. V tomto případě pak musí soud a přípravném řízení státní zástupce pečlivě zkoumat, zda tomu tak není.

V souvislosti s tím, kdo je oprávněn obviněné právnické osobě vybrat obhájce, judikoval Ústavní soud⁵⁸, že je přípustné, aby touto oprávněnou osobou (která může určit obhájce obviněné právnické osobě) byla i osoba, která v řízení proti právnické osobě vystupovala jako svědek. Ústavní soud se ve svém názoru přiklonil k tomu, že má přednost ustanovení článku 40 odst. 3 Listiny (právo na obhajobu) před ustanovením § 34 odst. 4. Zároveň vyslovil právní názor, že opatrovník nemůže zvolit obviněné právnické osobě obhájce, je-li opatrovník ustanoven pouze z důvodu, že právnická osoba nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení, a tato nezpůsobilost je dána tím, že tato osoba vystupuje jako svědek ve věci obviněné právnické osoby.⁵⁹

Z povahy věci není vyloučeno (viz. § 1 odst. 2) využít institut práva na obhájce bezplatného nebo za sníženou odměnu podle § 33 odst. 2 TŘ. Jsou zde 2 případy, kdy lze toto právo využít:

- na návrh obviněného (obligatorně) – osvědčí-li obviněný, že nemá dostatek prostředků na to, aby si hradil náklady obhajoby,
- bez návrhu obviněného (fakultativně) – vyplývá-li ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby.

V prvním případě podává návrh osoba oprávněná činit úkony za právnickou osobu nebo obhájce jménem obviněné právnické osoby. K návrhu musí být přiloženy doklady (např. daňové priznání, výpis z bankovního účtu, výpis z katastru nemovitostí, atd.), ze kterých jasně vyplývá, že obviněná právnická osoba nemá dostatek prostředků na uhrazení nákladů obhajoby.⁶⁰

Ve druhém případě, kromě toho, že nedostatek prostředků k nahrazení nákladů obhajoby vyplývá ze shromážděných důkazů (např. zamítnutí insolventního návrhu ve spisu)

---

⁵⁸ nález Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 131/18, ze dne 15. 8. 2018

⁵⁹ ÚSTAVNÍ SOUD, *K právu právnické osoby zvolit si obhájce*, [online]. 2016 [cit. 5.4.2019]. Dostupné z - <https://www.usoud.cz/aktualne/k-pravu-pravnicke-osoby-zvolit-si-obhajce/>

⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 758. ISBN 978-80-7400-592-3

je zde pro fakultativní rozhodnutí zapotřebí podmínka, že je to třeba k ochraně práv obviněné právnické osoby, které může vydat předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Bude tak záležet především na složitosti jednotlivých případů, kdy bude třeba zvážit, jak dalece bude mít vliv obhajoba na trestní řízení (např. nakolik jsou ohrožena práva třetích osob).

Pokud byl nárok na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu přiznán, nese náklady obhajoby zcela nebo zčásti stát (§ 33 odst. 2 poslední věta TŘ).

3.9.6. Nutná obhajoba

§ 35 odst. 2 stanoví, že pro obviněnou právnickou osobu se nepoužijí ustanovení trestního řádu o nutné obhajobě. Důvodů se nabízí hned několik. Nutná obhajoba je upravena v § 36 TŘ. Z logiky věci není nutná obhajoba nutná, protože obviněnou právnickou osobu nelze vzít do vazby, nemůže se nacházet ani ve výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody nebo na pozorování ve zdravotnickém ústavu. Dále pak nemůže být ani osobou uprchlou, zbavenou svéprávnosti, nebo osobou zadržanou. Stejně tak se jí netýká ani ustanovení o povinnosti mít obhájce vzhledem k tělesným nebo duševním vadám.

V úvahu dále nepřichází ani typově vyšší závažnost spáchaného trestného činu jako je tomu v odst. 3, kdy koná-li se trestní řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musí mít obviněná osoba obhájce. Jelikož se na právnickou osobu nevztahuje trest odnětí svobody jako je tomu v případě osoby fyzické, neuplatní se proto ani toto ustanovení. Ani další tresty (např. zrušení právnické osoby) nejsou vázány na typově vyšší závažnost trestného činu.

Důvodová zpráva je k této problematice velice strohá - návrh zákona výslovně vylučuje použití ustanovení trestního řádu o nutné obhajobě, protože ta je vymezena výlučně ve vztahu k právům fyzické osoby. Zahraniční právní úpravy si počínají obdobně a v zásadě vylučují použití ustanovení o nutné obhajobě u právnických osob (např. slovenská právní úprava upravující trestní odpovědnost právnických osob ji také vylučuje, polská a rakouská o ní mlčí a v jejich případech se subsidiárně použije trestní řád).

S absencí nutné obhajoby v řízení proti právnické osobě, však nesouhlasí někteří odborníci v oblasti justice. Nutnou obhajobu vnímají jako vyrovnávání nevýhody v podobě absence osoby s právnickým vzděláním na straně obviněné právnické osoby a nabízejí možnost jmenování místo opatrovníka podle § 34 odst. 5 jmenovat právnické osobě obhájce,

kterého by se právnická osoba nemohla vzdát, stejně jako je tomu v případech fyzické osoby. Ustanovení o nutnosti obhajoby by tak sloužilo k vyšší míře ochrany procesních práv právnické osoby v trestním řízení. Dalším důvodem pro nutnou obhajoby je pak využití odklonů, konkrétně pak v případě dohody o vině a trestu, konkrétně jejímu procesu sjednávání, kdy je zapotřebí dle § 36 odst. 1 písm. d) TŘ nutná obhajoba (k institutům o odklonů blíže v dalších kapitolách).⁶¹

Povinnost podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce podle § 265d odst. 2 TŘ stále zůstává. Nesmí tak dojít k záměně mezi tímto ustanovením a institutem nutné obhajoby podle tohoto odstavce.

Kromě nutné obhajoby se v případě obviněné právnické osoby nepoužije ani institut ustanoveného obhájce. Ustanovení může být spojeno pouze se žádostí na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu.

3.9.7. Možnost vyvinění

V souvislosti s aktivním přístupem obhajoby se nabízí možnost vyvinění, které umožňuje § 8 odst. 5. Smyslem tohoto ustanovení je, aby právnická osoba vynaložila veškeré úsilí k tomu, aby nebylo osobami, díky kterým lze jejich protiprávní jednání přičítat právnické osobě, páchaný protiprávní činy. Právnická osoba by tak měla přijmout opatření, které by možnost tohoto jednání minimalizovala. V praxi se nejčastěji jedná o přijímání tzv. Compliance programu.⁶² Půjde tak především o to, aby byly vytvořeny soubory pravidel, postupů, firemních struktur, dále pak aby bylo umožněno pravidelné proškolení a vzdělávání zaměstnanců a zpětná kontrola dodržování stanovených povinností a pravidel. Jedná se tak o preventivní opatření, u kterého zákon nikterak nehovoří o konkrétním způsobu úpravy (ani o minimálních standardech opatření) a ponechává to tak na právnických osobách, jaký způsob úpravy zvolí. V praxi se pak využívají především v podobě etických kodexů, protikorupčních programů, vzdělávacích akcí a dalších vnitřních předpisů.

Pro systém adekvátních opatření, sloužících k minimalizaci rizik při podnikání, se vžil název compliance management systém, což si lze vyložit jako souhrn všech opatření, která

---

⁶¹ ČEP, D., Nutná obhajoba právnické osoby de lege ferenda, In: *Státní zastupitelství*, Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2018 č. 2, s. 7 an.

⁶² BOHUSLAV, L. *Compliance program a jeho východiska zejména v zahraniční praxi*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha : Leges, , 2017, s. 72 an. ISBN 978-80-7502-205-9

musí být v podniku nastavena, aby bylo zajištěno právně konformní chování osob (nejčastěji zaměstnanců), které patří k podniku, ve vztahu k zákonu.⁶³

Ohledně compliance programu je dále důležité zmínit, že právnická osoba musí dokazovat, že vynaložila veškeré úsilí k tomu, aby zabránila spáchání trestného činu osobami uvedenými v § 8 odst. 1. Tento požadavek je nazýván obráceným důkazním břemenem, jelikož se nejedná o presumovanou skutečnost a je zde povinnost jí prokázat. Tuto praxi zavedla Metodika Nejvyššího státního zastupitelství a v praxi je za to ze strany odborné veřejnosti kritizována, jelikož tato povinnost není uvedena nikde v zákoně, ale ukládá ji pouze tato Metodika.⁶⁴

3.10. Předvolání, předvedení a pořádková pokuta

§ 36 upravuje zajištění účasti právnické osoby na trestním řízení, kdy se uplatní především § 1 odst. 2, kdy platí, že nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní řád, není-li to z povahy věci vyloučeno. Je však povinnost zde rozlišovat mezi zajišťovacími opatřeními směřujícími přímo proti právnické osobě a proti fyzické osobě, která za právnickou osobu jedná ve smyslu § 34.⁶⁵

- a) *zajišťovací opatření směřující vůči právnické osobě* – k tomuto zajištění slouží předvolání, které je adresováno přímo právnické osobě (případně vyrozumění o konání veřejného zasedání), za předvolanou právnickou osobu se dostaví osoba uvedená v § 34 (viz. předchozí kapitoly) a za splnění podmínek se může konat hlavní líčení i v její nepřítomnosti.
- b) *zajišťovací opatření směřující vůči fyzické osobě* – k zajištění účasti fyzické osoby podle § 34 slouží instituty předvolání jako v případě právnické osoby, dále pak předvedení a uložení pořádkové pokuty. Zde je třeba rozlišit, jaké instituty lze proti které osobě jednající za právnickou osobu využít. Předvolat a předvést lze všechny osoby, jednající za právnickou osobu (§ 36 odst. 1), uložit pořádkovou pokutu přímo (osobě fyzické) pak lze pouze opatrovníkovi (§ 36 odst. 2).

---

⁶³ k tomu blíže LOGESOVÁ, J., *Trestní compliance – prostředek pro vyvinění se právnické osoby z trestní odpovědnosti* In *Státní zastupitelství*, Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2018, č. 3, s. 25 an.

⁶⁴ k tomu blíže PELC, V., *Kritika nové metodiky nejvyššího státního zastupitelství k trestní odpovědnosti právnických osob a obrácené důkazní břemeno* In *Bulletin advokacie*, Praha : Česká advokátní komora, 2018 č. 11, s. 40 an.

⁶⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 764. ISBN 978-80-7400-592-3

3.10.1. Předvolání

„Předvoláním příslušný orgán činný v trestním řízení obviněné právnické osobě (§ 34 odst. 1), resp. jejímu zástupci (§ 34 odst. 2) ukládá, aby se v určenou dobu dostavil na určené místo k provedení nejen výslechu, ale i jiného úkonu trestního řízení, kde je jeho přítomnost nezbytná.“⁶⁶ Toto předvolání se doručuje do datové schránky právnické osoby, případně do datové schránky zmocněnce či opatrovníka (kromě zmíněného je možné použít ustanovení o doručování v trestním řádu - § 62 an. TR). V souvislosti s předvolání je stanovena povinnost předvolanou osobu poučit o důsledcích nedostavení se, zvláště pak na možnost předvedení. Upozornění na možnost předvedení je ve formě sdělení. S doručením předvolání pak musí být dodržena lhůta k přípravě.

3.10.2. Předvedení

Aby bylo možné fyzickou osobu dáti předvést, musí být splněny následující podmínky⁶⁷

- fyzická osoba jednající za právnickou osobu podle § 34 byla řádně předvolána
- k výslechu se nedostavila
- svou neúčast dostatečně neomluvila
- na možnost předvedení byla v předvolání upozorněna
- nenachází se v cizině

Předvedení má fakultativní povahu a proto může a nemusí být využito. Je však důležité pamatovat na to, že se nejedná o obviněnou fyzickou osobu, ale o fyzickou osobu jednající za obviněnou právnickou osobu. Proto nelze použít jiná zajišťovací opatření ani za

---

⁶⁶ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 196. ISBN 978-80-7552-965-7

⁶⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 780. ISBN 978-80-7400-592-3

použití analogie, jelikož by se jednalo o analogii nepřípustnou.⁶⁸ Tato osoba tak nemůže být zadržena, vzata do vazby, nebo na ní vydat příkaz k zatčení.

Samotné předvedení zajišťuje policejní orgán Policie České republiky. Pokud nemůže příslušný policejní orgán předvedení zajistit, může si zažádat o asistenci policejní orgán, v jehož obvodu se osoba, která má být předvedena, nachází.

3.10.3. Uložení pořádkové pokuty

Uložit pořádkovou pokutu lze především z důvodu, aby byl zajištěn řádný a nerušený průběh trestního řízení. Tuto pokutu lze uložit jak stranám, tak i tomu, kdo ruší řízení. Jedná se o sankci za pořádkový delikt, která má jak represivní charakter, tak i charakter preventivní. V § 36 odst. 2 (jedná se o speciální ustanovení k § 66 TŘ) jsou upraveny dva případy, kdy lze pořádkovou pokutu udělit:

- a) uložení pořádkové pokuty až do výše 500 000 Kč právnické osobě, jestliže osoba, která za právnickou osobu činí úkony podle § 34 odst. 1,2 nebo 4, nebo
- b) uložení pořádkové pokuty do 50 000 Kč opatrovníkovi

Ad a) V tomto případě je postihována přímo obviněná právnická osoba, ačkoliv se pořádkovým deliktem provinila zastupující fyzická osoba. Jedná se o osobu, kterou si vybrala samotná právnická osoba (resp. např. její statutární orgán) a proto by měla za svůj nevhodný výběr především nést odpovědnost sama právnická osoba. Obecně je na právnickou osobu kladena vyšší míra odpovědnosti, než je tomu u osoby fyzické (předpokládá se vyšší odborná kvalifikace) a proto je zde desetinasobně vyšší pořádková pokuta, než je tomu u osob fyzických. Dále je zde požadavek, aby právnická osoba vybírala zodpovědně osobu, která za ní bude činit úkony v trestním řízení.

Tato osoba by se tak měla zdržet rušení řízení nebo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chovat urážlivě nebo bez dostatečné omluvy neuposlechnout příkaz nebo nevyhovět výzvy, které jí byly dány podle tohoto zákona. V úvahu by pak připadal regresní postih podle civilního práva. Proto by měla fyzická osoba dbát na to, aby se tomuto chování vyhnula.

---

⁶⁸ ŘÍHA, J. *Zajištění účasti právnických osob na trestním řízení* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013, s. 271. ISBN 978-80-87576-58-8

Ad b) V tomto případě je postihnuto přímo jednání opatrovníka. Je tomu tak z důvodu, že vztah mezi právnickou osobu a (ustanoveným) opatrovníkem není tak blízký jako je tomu v případě osoby podle § 34 odst. 1,2 a 4. Jeho zájem na průběhu řízení by tak nemusel být stejný jako je tomu v případě výše uvedené osoby. Zákodárce se tak rozhodl, že v případě spáchání pořádkového deliktu bude pořádková pokuta uložena přímo opatrovníkovi. Je to praktické i z hlediska toho, že opatrovníka vybírá sám stát a nebylo by tak vhodné aby stát uplatňoval odpovědnost právnické osoby za jednání osoby, kterou jí sám ustanovil (např. z důvodu nečinnosti právnické osoby).⁶⁹

Obhájci obviněné právnické osoby pořádkovou pokutu uložit nelze, lze se jen domáhat předání příslušnému orgánu (ČAK) ke kárnému postihu podle trestního řádu.

3.10.4. Stížnost proti pořádkové pokutě

Proti uložení o pořádkové pokutě lze podat stížnost jako opravný prostředek. Stížnost podává může podat obviněná právnická osoba, které byla uložena pořádková pokuta podle § 36 odst. 2 první věty, nebo opatrovník, kterému byla uložena pokuta podle § 36 odst. 2 druhé věty. Stížnost může podat i státní zástupce (jako jediný může ve prospěch i v neprospěch).

Na rozhodování o stížnosti se obdobně použije § 146a TŘ.

3.11. Výslech a závěrečná řeč v hlavním líčení a ve veřejném zasedání

Zákon připouští společné řízení proti fyzické a právnické osobě (viz. § 9 odst. 3) a dále pak upravuje podmínky společného řízení (§ 31 odst. 1, viz. předchozí kapitoly). § 37 tak upravuje pořadí výslechů a závěrečných řečí při společném řízení proti fyzické a právnické osobě, jinak se na institut o výslechu použije obecná úprava podle trestního řádu.

---

⁶⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 782. ISBN 978-80-7400-592-3

3.11.1. Výslech

Za obviněnou právnickou osobu podává výpověď osoba podle § 34. Jedná se tak nejčastěji o člena statutárního orgánu nebo jiného zástupce, který byl tímto úkonem pověřen. Nesmí se však jednat o osobu, která je ve věci také obviněna, jelikož to je důvod pro to, aby byla ze zastoupení vyloučena.

Ohledně výslechu se subsidiárně použijí § 91 až 95 TŘ. Výslech tak plní dvojí funkci – jedná se především o jeden z důkazních prostředků podle § 89 odst. 2 TŘ a zároveň jde o prostředek obhajoby podle § 33 odst. TŘ.⁷⁰ Cílem výslechu je především zjistit stanovisko zástupce obviněné právnické k předmětu řízení, dále pak zjistit věrohodné a úplné údaje, které by měly sloužit k dostatečnému prověření projednávané věci.

Jak již bylo zmíněno dříve, je i zde třeba chápat rozdíl mezi obviněnou (resp. obžalovanou) fyzickou osobou a osobou, která činí úkony v řízení za právnickou osobu. Stejně tomu tak bude i v případě výpovědi.⁷¹ Zatímco výpověď obviněné fyzické osoby bude logicky více subjektivní, výpověď zástupce právnické osoby bude často interpretací pokynů udělených od vedoucích členů statutárního orgánů. Práva ohledně odmítnutí výpovědi podle § 100 odst. 2 TŘ však platí stejně pro obviněnou fyzickou osobu, tak i obviněnou právnickou osobu. Stejně tomu bude i v případě práva na zákaz sebeobviňování (viz. předchozí kapitoly).

Co se týče postupu při výslechu obviněné právnické osoby, je třeba použít § 91 an. TŘ, který je tvořen dvěma částmi, kdy 1. část (ad generalia) tvoří:

- zjištění osobních dat,
- objasnění podstaty obvinění,
- poučení zástupce obviněné právnické osoby o jeho právech,

a 2. část (ad specialia) tvoří:

- monolog - kdy má vyslychající postupovat tak, aby byl podán jasný a úplný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, kdy je obviněnému (zástupci právnické osoby) nejprve umožněno aby vypovídal souvisle a sám; a dále pak

---

⁷⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 765. ISBN 978-80-7400-592-3

⁷¹ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 201. ISBN 978-80-7552-965-7

- dialog – kdy vyslychající klade obviněnému (zástupci právnické osoby) dotazy k získání informací ohledně věci, které třeba obviněný nezmínil, dále aby byly odstraněny nejasnosti nebo rozpory ve věcích, který zmínil.⁷²

Zákon přiznává osobě vyslychané práva a záruky, které nesmí být porušeny. Jedná se především o zákaz jakéhokoli donucení obviněného k výpovědi nebo k doznání a zároveň je zde povinnost vyslychajícího šetřit jeho osobnost (§ 92 odst. 1 TŘ). Dále je zde zákaz klást otázky úskočné (kariózní) a navádějící (sugestivní), kdy v případě otázek úskočných je zastíráno jejich pravého smyslu, předstírají nepravdivé skutečnosti a jsou tak klamavé a v případě otázek sugestivních je v otázce naznačeno, jak má osoba vyslychaná odpovědět. Tyto otázky tak pak často zkreslují výpověď obviněné osoby. Kromě práva odmítnout výpověď je zde možnost zástupce obviněné právnické osoby nahlížet do materiálů a písemných poznámek, které slouží k obhajobě a souvisí s předmětem trestního řízení.

Co se týče samotného § 37 odst. 1, ten stanoví, že v případě společného řízení (hlavní líčení i veřejné zasedání) proti fyzické a právnické osobě se nejprve vyslechne osoba fyzická, teprve poté se vyslechne osoba právnická. Pokud se bude jednat o hlavní líčení podle § 207 TŘ bude se jednat o osobu obžalovanou, pokud bude více fyzických (spolu-) obžalovaných osob, vyslechnou se přednostně všechny tyto osoby před obžalovanou osobou právnickou. Ve veřejném zasedání podle § 232 TŘ zde bude záležet procesní pojmenování osoby, proti níž se řízení vede, podle stadia, v jakém se bude řízení zrovna nacházet (pokud se bude jednat o předběžné projednání obžaloby budou mít tyto osoby postaven obviněného, pokud se bude projednávat věc ohledně odvolání, bude zde postavení obžalovaného).

3.11.2. Závěrečná řeč v hlavním líčení

Obecně je ustanovení o závěrečné řeči upraveno v § 216 až 218 TŘ, speciální úprava je pak v § 37 odst. 2 v případě společného řízení proti fyzické a právnické osobě. Stranám je poskytnuta možnost (nikoliv povinnost, může tak zůstat nevyužita) vyjádřit se naposledy k projednávané věci, obžalovanému je kromě toho poskytnuto i právo posledního slova. *„Jde o závěrečná vystoupení stran a jejich zástupců přednášená s cílem ovlivnit soud v jeho úvahách před meritorním rozhodnutím a naposledy v průběhu hlavního líčení shrnout a prezentovat vlastní stanovisko k věci. Obžalovanému se zároveň umožňuje, aby v zájmu co*

---

⁷² FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 361. ISBN: 978-80-7478-750-8

nejširšího uplatnění práva na obhajobu promluvil jako poslední a případně tak reagoval na argumenty svých předřečníků, a tím jako poslední ovlivnil rozhodování soudu.“⁷³ Jelikož jsou tato práva umožněna až po skončení dokazování v hlavním líčení, nejedná se tak o výslech obžalovaného nebo o důkazní prostředek, ale jak již bylo zmíněno, může ovlivnit soud při jeho rozhodnutí. Trestní řád neobsahuje ustanovení, podle kterého by se tato argumentace měla řídit. Ponechává tak zcela na obžalovaném, jakým směrem bude svou závěrečnou řeč směřovat. Nesmí však zřejmě vybočovat z rámce projednávané věci, jak to požaduje § 216 odst. 4 TŘ, jinak může předseda senátu tuto závěrečnou řeč přerušit. Jedná se však o výjimečné opatření, které slouží k tomu, aby bylo zamezeno zbytečným průtahům ve věci z důvodu zdlouhavých přednesů, které nejsou relevantní s projednávanou věcí. Toto opatření může být přezkoumáno podle § 203 odst. 3 TŘ, podle kterého věc přezkoumá senát.⁷⁴ Obžalovaný ve své závěrečné řeči tak nejčastěji zhodnocuje svůj náhled na věc, na jeho skutkové okolnosti, jeho právní kvalifikaci, otázku viny a trestu či nárocích poškozeného.

Co se týče pořadí, je zde dán důraz na to, aby měla obžalovaná fyzická osoba výhodnější procesní postavení při závěrečných řeči než obžalovaná právnická osoba a celkově aby obžalovaný byl v některých úkonech zvýhodněn před žalobou (jedná se o zásadu *favore defensionis*).⁷⁵ Pořadí závěrečných řečí je tak dle § 37 odst. 2 následující:

- a) státní zástupce (podle § 12 odst. 6 TŘ),
- b) poškozený (popřípadě jeho zmocněnec; podle § 12 odst. 6 TŘ),
- c) zúčastněná osoba (popřípadě její zmocněnec; podle § 12 odst. 6 TŘ),
- d) obhájce právnické osoby (podle § 35),
- e) zástupce právnické osoby (podle § 34)
- f) obhájce fyzické osoby
- g) fyzická osoba (obžalovaný)

3.11.3. Replika a poslední slovo

Možnost repliky (tj. právo obhájce nebo obžalovaného odpovědět, jestliže se po řeči obhájce nebo obžalovaného ujal slova znovu státní zástupce) je upravena v § 216 odst. 3 TŘ a

---

⁷³ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 361. ISBN: 978-80-7478-750-8

⁷⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 813. ISBN 978-80-7400-592-3

⁷⁵ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 5. vydání, Praha: Leges, 2018, s. 234. ISBN 978-80-7502-278-3

použije se ve spojení s § 37 odst. 2 v případě společného řízení proti fyzické a právnické osobě. Předseda senátu rozhodne, zda právo na repliku připustí či nikoli. Musí být přitom dodrženo pořadí jako v případě závěrečných řečí (viz. výše), opět se jedná o právo, které může zůstat nevyužito (osoba se vyjádří tak, že své právo nevyužije).

Poslední slovo je v trestním řádu upraveno v § 217 TR, kdy po skončení závěrečných řečí a před odchodem k závěrečné poradě udělí předseda senátu obžalovanému poslední slovo. Během tohoto projevu nesmějí být obžalovanému ani soudem, ani nikým jiným kladeny otázky. „*Účelem posledního slova je umožnit zástupci obžalované právnické osoby uplatnění vlastní obhajoby v těch směrech, které zástupce považuje za důležité, a naposled tak ovlivnit ve prospěch právnické osoby úvahy soudu bezprostředně před jeho rozhodováním.*“⁷⁶ Opět není trestním řádem upraven obsah posledního slova (stejně jako závěrečné řeči), půjde tak opět o zhodnocení dosavadního průběhu jednání ze stran obžalovaného nebo obhájce, zdůraznění skutečností, které jsou z pohledu obhajoby důležité, o zhodnocení důkazů a návrhu, jak má soud v jeho případě rozhodnout. Právo posledního slova může být využito, i když předtím nebyla využita možnost závěrečné řeči ze strany obžalovaného nebo jeho obhájce.⁷⁷ Pořadí zůstává stejné jako v případě závěrečných řečí, kdy je obžalovaná fyzická osoba opět upřednostňována před obžalovanou právnickou osobou.

3.11.4. Konečné návrhy ve veřejném zasedání

§ 37 odst. 2 upravuje závěrečnou řeč a poslední slovo pouze ve vztahu k hlavnímu líčení. Podle § 235 odst. 3 TR udělí předseda senátu po provedení důkazů slovo ke konečným návrhům ve veřejném zasedání. Účel konečného návrhu je přitom stejný jako účel práva na poslední slovo. Obsahem tak budou podobné přednesy (zhodnocení důkazů, stanovisko k projednávané věci, návrh na rozhodnutí). Ohledně pořadí (a přednosti) konečných návrhů zde budou analogicky použita ustanovení o pořadí závěrečných řečí (viz. výše).

---

⁷⁶ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 203. ISBN 978-80-7552-965-7

⁷⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha : C. H. Beck 2013, s. 2705. ISBN 978-80-7400-465-0

3.12. Odklony v řízení proti právnickým osobám⁷⁸

Jedním z nejproblematictějších institutů v trestním řízení proti právnickým osobám je určitě úprava odklonu v řízení proti právnickým osobám. Termín odklon není nikde v trestním zákonu, ani v trestním řádu výslovně uveden. Tento termín může být vymezen jako alternativa standardního trestního řízení.⁷⁹ Podstatou odklonu je, že trestní řízení nedospěje do obvyklého konce (jako vyhlášení rozsudku, ve kterém je vyslovena vina a uložena sankce. Řízení se od tohoto odkloní (odchýlí) a věc je vyřízena jiným způsobem. Výhodou odklonu pak bezesporu je, že je rychlejší a méně nákladným způsobem vyřízení, než kdyby řízení dospělo do hlavního líčení. Neprobíhá zde dokazování jako ve standardním řízení. Odklon by pak měl přispívat k urovnání sporu mezi pachatelem trestného činu a osobou poškozenou. Odklony jsou obecně upraveny v trestním řádu a jedná se o tyto druhy odklonu:

- podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 TŘ),
- schválení o narovnání (§ 309 TŘ),
- řízení o schválení dohody o vině a trestu (§ 175a an. TŘ).

V zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob nejsou odklony speciálně upraveny, proto se za použití § 1 odst. 2 („zákon nestanoví jinak a nevylučuje-li to povaha věci“) použije trestní řád.

Samotný institut odklonu má tak spíš výchovný charakter, který spočívá v určitém omezení nebo výchovné povinnosti a jak už již bylo zmíněno, často jde i o nahrazení škody poškozenému ze strany pachatele. Dále je zde dobrovolnost pachatele, který zároveň s podmínkami odklonu souhlasí a přijímá je. Zde nastává rozdíl mezi fyzickou a právnickou osobu, kdy přijetí povinnosti je v případě fyzické osoby subjektivní (pouze fyzická osoba může souhlasit s podmínkami), zatímco za právnickou osobu musí souhlasit osoba od ní odlišná. V některých případech⁸⁰ je tak možnost odklonu v případě řízení proti právnickým osobám kritizován. V judikátu 5 Tz 41/2014 však Nejvyšší soud České republiky došel k závěru, že je možné použít podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 TŘ i v případě právnické osoby, jelikož to zákon nevylučuje. Toto rozhodnutí tak otevřelo možnosti využívání odklonů i v řízení proti právnickým osobám.

---

⁷⁸ ZAORALOVÁ, P. *Odklony v řízení proti právnickým osobám*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha : Leges, , 2017, s. 197 an. ISBN 978-80-7502-205-9

⁷⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv *Trestní právo procesní. 5. vydání*. Praha : Leges, 2018, s. 735. ISBN 978-80-7502-278-3

⁸⁰ VIDRNA, J. *Některé procesní aspekty zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013, s. 244. ISBN 978-80-87576-58-8

Společným znakem odklonů je především kvalifikované prohlášení obviněného, takovým prohlášením pak je např. doznání obviněného, přičemž toto doznání musí být učiněno dobrovolně a vážně. Toto doznání za právnickou osobu podává osoba uvedena v § 34 odst. 1 (statutární orgán), odst. 2 (zmocněnec), odst. 5 (opatrovník) nebo obhájce podle § 35 (blíže předchozí kapitoly). Vůči těmto osobám (kromě obhájce) je pak ze zákona stanovena informační povinnost ze strany orgánů činných v trestním řízení o možnosti využití některého z odklonů. Proto bude pro právnickou osobu důležité, aby osoba za ni jednající, měla na výsledku řízení zájem a jednala tak v zájmu právnické osoby. Dále by pak měla mít kvalifikované povědomí o činnosti právnické osoby, resp. o její trestné činnosti a činila tak prohlášení s dostatečným množstvím informací. V souladu s § 34 odst. 4 se však nesmí jednat o osobu, která je v řízení v pozici obviněného, svědka či poškozeného. To však může být často kamenem úrazu, jelikož se právě osoby ve vysokém postavení v rámci právnické osoby (např. statutární orgán) podílejí na trestné činnosti právnických osob a díky nim je podle § 8 odst. 1 toto protiprávní jednání přičítáno právnické osobě.

V případě řadových zaměstnanců právnické osoby či zmocněnce nebo opatrovníka však bude scházet odborná kvalifikovanost a povědomí a o trestné činnosti právnické osoby.

3.12.1. Podmíněné zastavení trestního stíhání

Z výše nabízených možností odklonů je nejčastěji využíváno právě podmíněné zastavení trestního stíhání (v období let 2012 až 2018 bylo podmíněně zastaveno trestní stíhání proti právnickým osobám v 53 případech⁸¹), jehož podmínky aplikace jsou upraveny v § 307 odst. 1 TŘ (jeho obdobou ve zkráceném přípravném řízení je podmíněný odložení návrh na potrestání podle § 179g a § 179h TŘ) . V řízení o přečinu může se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání, jestliže

- a) obviněný se k činu doznal
- b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě,
- c) vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání,

---

⁸¹ autor práce si zažádal o statistické údaje od Ministerstva spravedlnosti

a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

Kromě toho je obviněnému stanovena zkušební doba, ve které musí vyhovět uloženým podmínkám. Po uplynutí celé této zkušební doby soud (v přípravném řízení státní zástupce) rozhodne o tom, zda se obviněný osvědčil a případně vydá rozhodnutí o osvědčení, čímž nastává překážka rei iudicata. Pokud nejsou splněny podmínky, soud (v přípravném řízení státní zástupce) rozhodne, že se v řízení bude pokračovat.

3.12.2. Narovnání

O schválení narovnání musí být podle § 309 odst. 1 TŘ splněny odlišné podmínky a proto není tohoto institutu tolik využíváno (v období let 2012 až 2018 bylo pouze ve 2 případech schváleno narovnání). V řízení o přečinu může se souhlasem obviněného a poškozeného soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o schválení narovnání a zastavit trestní stíhání, jestliže obviněný

- a) prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě,
- b) uhradí poškozenému škodu způsobenou přečinem nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou přečinem,
- c) vydá bezdůvodné obohacení získané přečinem nebo učiní jiná vhodná opatření k jeho vydání, a
- d) složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu,

a považuje-li takový způsob vyřízení věci za dostačující vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl přečinem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům.

Podstatou narovnání tak je především dohoda mezi obviněným a poškozeným, kdy obviněný nahrazuje poškozenému škodu, kterou způsobil a zároveň se vzájemně uspořádají vztahy do budoucna. Tuto dohodu dále schvaluje soud (v přípravném řízení pak státní zástupce). V případě schválení pak bude řízení zastaveno podle § 311 TŘ.

3.12.3. Dohoda o vině a trestu

„Podstatou dohody o vině a trestu je ujednání mezi státním zástupcem, obviněným a případně poškozeným o konečném řešení trestní věci, tj. o vině, trestu, příp. o ochranném opatření a náhradě škody poškozenému.“⁸² Zákon užití tohoto druhu odklonu nevyklučuje, jedinou výjimkou pak bude omezení, že se nesmí jednat o zvlášť závažný zločin.

Rozdílem oproti předchozím druhům odklonu je zde skutečnost, že řízení zde končí rozsudkem, který má povahu meritorního rozhodnutí soudu (možná právě proto byla za celou dobu platnosti zákona o trestní odpovědnosti právnických osob schválena pouze jediná dohoda o vině a trestu). Dalším rozdílem zde je výrok o vině, který se v předchozích způsobech odklonu nenachází (je zde pouze přiznání o spáchání trestného činu).

Při sjednávání dohody o vině a trestu trestní řád vyžaduje přítomnost obhájce (viz. § 175a odst. 3 TR) osoby, proti níž se řízení vede, avšak to platí pouze pro fyzickou osobu. Pro právnickou osobu to vzhledem k § 35 odst. 2 neplatí, což bývá kritizováno odbornou veřejností (viz. kapitola o obhajobě právnické osoby), zákonodárce však s využitím tohoto odklonu nepočítal.

Primárním účelem dohody o vině a trestu je spolupráce obviněného s orgány činnými v trestním řízení výměnou za to, že mu bude uložen mírnější trest. Především pak půjde o to, aby řízení skončilo co nejdříve bez zbytečných průtahů a nákladného dokazování. Avšak někdy dochází k bizarním situacím jako tomu bylo v případě rozsudku Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 12.8.2015⁸³, kdy se osoby oprávněné za právnickou osobu jednat dohodli s orgány činnými v trestním řízení na trestu zániku právnické osoby, což jde v podstatě proti smyslu tohoto odklonu, kdy je cílem dosáhnout mírnějšího trestu výměnou za spolupráci v řízení. Tento dojednaný trest však znamená likvidaci právnické osoby a následně její výmaz z veřejného rejstříku, což by se dalo přirovnat ke smrti fyzické osoby.

3.13. Výkon trestů uložených právnické osobě

V § 38 až 41 se nachází speciální výkon trestů, které lze uložit výhradně právnickým osobám, který není v obecné úpravě trestů, které jsou upraveny v § 52 odst. 1 trestního zákoníku a nelze je tak uložit fyzickým osobám. Jedná se tak o výkon trestu zrušení právnické

---

⁸² ZAORALOVÁ, P. *Odklony v řízení proti právnickým osobám*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha : Leges, 2017, s. 207. ISBN 978-80-7502-205-9

⁸³ sp.zn. 5 T 67/2015

osoby podle § 16, výkon trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži podle § 21, o výkon trestu zákazu přijímání dotací a subvencí podle § 22 a výkon trestu uveřejnění rozsudku podle § 23. Tato ustanovení jsou speciální úpravou k obecné úpravě v trestním řádu, konkrétně pak k § 315 an. TŘ. Jedná se o poslední stadium trestního řízení. Na výkon ostatních trestů, které lze uložit právnickým osobám se použije obecná úprava v trestním řádu. Dle § 315 odst. 1 TŘ rozhodnutí vykonává, popřípadě jeho výkon zařizuje ten orgán, který rozhodnutí učinil; v řízení před soudem rozhodnutí senátu vykonává nebo jeho výkon zařizuje předseda senátu. Dále musí být u výkonu všech trestů pravomocný a vykonatelný rozsudek.

3.13.1. Výkon trestu zrušení právnické osoby

§ 38 odst. 1 upravuje postup ve výkonu trestu v podobě zrušení právnické osoby, a to likvidací podle § 16, který upravuje trest zrušení právnické osoby. Jedná se tak o zrušení právnické osoby na základě soudního rozhodnutí a jde o nejzávažnější sankci pro odsouzenou právnickou osobu.⁸⁴

Soud může uložit trest zrušení právnické osoby právnické osobě se sídlem v České republice, pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů. Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby (§ 16 odst. 1). Důležitým faktorem dále bude, jestli je právnickou osobu banka, protože soud nesmí tento trest uložit dříve, než se k tomu vyjádří Česká národní banka. Na jaké další instituce se toto vyjádření vztahuje viz. § 16 odst. 2.

Likvidací se rozumí vypořádání majetku zrušené právnické osoby, důsledkem čehož zanikne a následně bude vymazána z veřejného rejstříku. Podle § 187 odst. 2 ObčZ vstupuje právnická osoba do likvidace dnem, kdy je zrušena nebo prohlášena za neplatnou. Zde tak je dnem zrušení den, kdy rozhodnutí soudu nabylo právní moci, což je mj. také jedna z podmínek vykonatelnosti tohoto druhu trestu.

Důležitou osobou je zde likvidátor, který je soudem (který o trestu zrušení právnické osoby rozhodl) povoláván, aby činil úkony, směřující k likvidaci právnické osoby. Je přitom v postavení statutárního orgánu. Jmenování a odvolání likvidátora upravuje § 191 ObčZ. Likvidátor jako takový musí splňovat podmínky pro výkon této funkce podle § 189 odst. 1

---

⁸⁴ JELÍNEK, J., Herczeg, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, Komentář s judikaturou*. 2. vydání, Praha: Leges, 2013, s. 224. ISBN 978-80-87576-43-4

ObčZ, kdy tímto likvidátorem může být osoba fyzická i právnická, ledaže právnickou osobu vylučuje z možnosti jmenování zvláštní zákon. Důležité je, aby osoba likvidátora s tímto jmenováním souhlasila. Souhlas likvidátora je zde nutností, kterou nelze opomenout. Vychází se zde z ústavních zásad, kdy každý může mít jen ty povinnosti, ke kterým se sám zaváže, nebo povinnosti mu stanovené zákonem či na základě zákona.⁸⁵ Pokud navrhovaná osoba se jmenováním nesouhlasí, bude soud postupovat podle § 191 odst. 3 (člen statutárního orgánu) a 4 (insolvenční správce zapsaný v seznamu insolvenčních správců) ObčZ. Likvidátor má povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, stejně jako členové statutárního orgánu, jelikož je v jejich postavení. Péče řádného hospodáře je vymezena v § 159 odst. 1 ObčZ. Jedná se tak o nezbytnou loajalitu (upřednostnění zájmu obchodní korporace, informování o možném střetu zájmů), dále pak o zákaz konkurence, potřebné znalosti (schopnost identifikovat případné nedostatky v odbornosti, zajištění si pomoci jiných osob), potřebnou pečlivost (osobní výkon funkce, případné pověření jiné osoby určitými úkoly), pravidlo podnikatelského úsudku (zda jednal informovaně, v obhajitelném zájmu obchodní korporace a s nezbytnou loajalitou).⁸⁶ Likvidátor dále oznamuje všem známým věřitelům, že právnická osoba vstupuje do likvidace. Po celou dobu likvidace je veřejném rejstříku označena v právnická osoba „v likvidaci.“ Likvidátor mj. sestavuje i soupis jmění, kdy se jedná o veškerý majetek a veškeré dluhy právnické osoby, který likvidátorovi slouží ke zjištění předluženosti právnické osoby či nikoliv. Pokud by zjistil předluženost právnické osoby (dluhy by převyšovaly majetek), likvidaci by zastavil a podal bez zbytečného odkladu návrh na zahájení insolvenčního řízení. Konec likvidace nastává ve chvíli vypořádání všech známých závazků, kdy je za tímto účelem vyčerpán veškerý majetek právnické osoby.⁸⁷ Po tomto připraví likvidátor všechny potřebné dokumenty ohledně průběhu procesu likvidace a jejího výsledku a případného návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku (pokud nějaký zbyl). Tyto dokumenty jsou posléze předloženy soudu, který ho jmenoval ke schválení a následně podá návrh na výmaz z veřejného (obchodního) rejstříku do 30 dnů od skončení likvidace..

Právnická osoba jako taková zaniká dnem výmazu z veřejného (obchodního) rejstříku. Jedná se tak o právnické osoby, které mají povinnost v nich být zapsány podle zákona o veř. rejstřících (zák č. 304/2013 Sb.).

---

⁸⁵ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1.vydání*, Praha : C. H. Beck, 2014, s. 980. ISBN 978-80-7400-529-9

⁸⁶ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací. 1. vydání*. Praha : Wolters Kluwer, 2015 s. 174 an, ISBN 978-80-7478-735-5

⁸⁷ tamtéž s. 246 an.

Úprava v zákoně (§ 38 odst. 2) odkazuje na použití jiného právního předpisu, kterým se myslí občanský zákoník, konkrétně pak ustanovení § 187 až 209. Co se týče obchodních korporací, použije se zde ZOK, konkrétně pak § 94 (obecně pro všechny obchodní korporace, § 242 (s.r.o.), § 549 až 551 (a.s.) § 756 (bytová družstva), § 771 až 772 (sociální družstva) a § 36 zákona o bankách (zák. č. 21/1992).

Podle § 38 odst. 3 pak může předseda senátu na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, nestanoví-li jiný právní předpis jinak, odvolat likvidátora, který porušuje své povinnosti, a nahradit ho jinou osobou. Obdobně se použije § 191 odst. 2 ObčZ.

3.13.2. Výkon trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži

Výkon trestu plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo účasti ve veřejné soutěži upravuje § 39, který stanoví, že vzhledem k analogii trestů se přiměřeně užije ustanovení § 350 TŘ o výkonu trestu zákazu činnosti. Trest zákazu plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo účasti ve veřejné soutěži je obecně upraven v § 21. Tento trest může být právnické osobě uložen za podmínky, že se dopustila trestného činu v souvislosti s:

- s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním,
- s účastí v zadávacím řízení nebo
- s účastí ve veřejné soutěži

Samotný trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži pak spočívá v tom, že se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu uzavírat smlouvy na plnění veřejných zakázek, účastnit se zadávacího řízení nebo veřejné soutěže podle jiných právních předpisů (viz § 21 odst. 3).

Podle § 350 TŘ (za použití § 331 až 333 TŘ o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu, na které toto ustanovení odkazuje) předseda senátu rozhodne usnesením ihned po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen tento trest, o započtení doby, po kterou bylo odsouzenému před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle zvláštních předpisů nebo na základě opatření státního orgánu nesměl již tuto činnost vykonávat, do doby výkonu uloženého trestu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

Kromě výše zmíněného trestního řádu se použije i ustanovení § 77 odst. 1 kancelářského řádu pro soudy, kdy předseda soudu (samosoudce) vyrozumí o tomto rozhodnutí orgány a osoby, jímž přísluší spolupůsobit při výkonu tohoto trestu. Soud i nadále sleduje podle § 77 odst. 3 kancelářského řádu výkon takového trestu a případně reaguje na nedostatky.⁸⁸

3.13.3. Výkon trestu zákazu přijímání dotací a subvencí

§ 40 upravuje výkon trestu zákazu přijímání dotací a subvencí, kdy stejně jako § 39 okazuje na přiměřené užití ustanovení § 350 TŘ o výkonu trestu zákazu činnosti.

Trest zákazu přijímání dotací a subvencí je upraven v § 22, kdy tento trest může být uložen za podmínky, že se právnická osoba dopustila trestného činu v souvislosti:

- s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek,
- s poskytováním nebo využíváním dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, nebo příspěvku anebo
- s poskytováním a využíváním jiné veřejné podpory.

Samotný trest zákazu spočívá v tom, že se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu ucházet se o veškeré dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory podle jiných právních předpisů, jakož i takové dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory přijímat.

Podle § 350 TŘ (za použití § 331 až 333 TŘ o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu, na které toto ustanovení odkazuje) předseda senátu rozhodne usnesením ihned po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen tento trest, o započtení doby, po kterou bylo odsouzenému před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle zvláštních předpisů nebo na základě opatření státního orgánu nesměl již tuto činnost vykonávat, do doby výkonu uloženého trestu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

---

⁸⁸ FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 207. ISBN 978-80-7552-965-7

Kromě výše zmíněného trestního řádu se použije i ustanovení § 77 odst. 1 kancelářského řádu pro soudy, kdy předseda soudu (samosoudce) vyrozumí o tomto rozhodnutí orgány a osoby, jímž přísluší spolupůsobit při výkonu tohoto trestu. Soud i nadále sleduje podle § 77 odst. 3 kancelářského řádu výkon takového trestu a případně reaguje na nedostatky.

Důležité pro poskytovatele dotace nebo subvence pak bude, aby uchazeče o tuto dotaci nebo subvenci prověřil, zda nemá v evidenci Rejstříku trestů uložený trest zákazu přijímání dotací a subvencí, jelikož neexistuje žádný orgán, který by centrálně evidoval poskytované subvence a dotace.⁸⁹

3.13.4. Výkon trestu uveřejnění rozsudku

Trest uveřejnění rozsudku je upraven v § 23. Ten stanoví, že soud může uložit trest uveřejnění rozsudku, je-li třeba veřejnost seznámit s odsuzujícím rozsudkem, zejména vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, anebo vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti (§ 23 odst. 1). V rozsudku by měl být uveden druh hromadného sdělovacího prostředku, ve kterém bude rozsudek uveden, dále pak rozsah jeho uveřejnění a lhůta, ve které je právnická osoba povinna rozsudek zveřejnit.⁹⁰

Trest uveřejnění rozsudku spočívá v tom, že odsouzená právnická osoba nechá na své náklady pravomocný odsuzující rozsudek nebo jeho vymezené části uveřejnit v soudem určeném druhu veřejného sdělovacího prostředku, a to s uvedením údajů obchodní firmy nebo názvu právnické osoby a jejího sídla. Údaje umožňující identifikaci fyzické osoby nebo právnické osoby, která je odlišná od odsouzené právnické osoby, uvedené ve výroku rozsudku a v jeho odůvodnění musí být před uveřejněním anonymizovány (§ 23 odst. 2).

Z § 41 odst. 1 je patrné, že rozsudek, kterým se ukládá trest uveřejnění rozsudku, musí nabýt právní moci. Poté vyzve předseda senátu (příslušný je vždy soud, který rozhodoval v prvním stupni), případně samosoudce (pokud se jednalo o řízení před samosoudcem), odsouzenou právnickou osobu, aby jej uveřejnila se všemi náležitostmi, které byly již zmíněny.

---

⁸⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2018, s. 883. ISBN 978-80-7400-592-3

⁹⁰ tamtéž s. 886.

Pokud tak neučiní dobrovolně, rozhodne předseda senátu (samosoudce) o uložení pořádkové pokuty do 500 000 Kč. Tuto pořádkovou pokutu lze ukládat opakovaně, a to až do doby splnění uložené povinnosti (viz. § 41 odst. 2). Zajímavou kritikou z řad odborné veřejnosti je absence mimotrestních předpisů, které by reagovaly na případnou neochotu ze strany veřejných sdělovacích prostředků a navrhuje se zde tak tuto povinnost zveřejnit rozsudek založit toliko na základě zákona.⁹¹ S tím však nesouhlasí např. Říha v komentáři k zákonu, který vznáší proti tomuto názoru námitku, že se „*nejedná o uveřejnění rozsudku v nějakém státem kontrolovaném periodiku či jím provozovaném vysílání a jednak soukromý vydavatel sdělovacího prostředku nebyl účastníkem řízení, není mu možno ukládat žádnou povinnost rozsudkem(...)*“.⁹² Inspirací pro ukládání donucovacích pokut byla mj. platná úprava v OSŘ (§ 351 odst. 1).

Rozhodnutí podle § 41 odst. 2 má formu usnesení, proto je proti němu dle odst. 3 přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Obecně se na stížnost použije ustanovení o stížnosti v trestním řádu (§ 141 an. TR).

---

⁹¹ MEČL, S. *Uveřejnění rozsudku jako zvláštní případ sankce*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 119. ISBN 978-80-7502-205-9

⁹² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 886. ISBN 978-80-7400-592-3

4. Závěr

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim je oproti trestnímu řádu velice strohý a dle autora této práce by měl být upraven a některé instituty využitelné v řízení proti fyzickým osobám by měly být do tohoto vloženy, případně zmíněny.

Prvním takovým institutem, který by měl zákonodárce alespoň v minimálních standardech upravit je compliance program, který by v rámci obhajoby poskytl možnost právnické osobě se vyvinut. Měl by tak na základě právního předpisu poskytnout právnickým osobám vodítko, dle kterého by měly svůj compliance program sestavit. Jednalo by se tak např. o pravidelné školení zaměstnanců v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob, dále pak pravidelná kontrola systému hospodaření podle přijatých pravidel, nastavení dostatečně kvalitních právních předpisů, které budou jasné všem zaměstnancům a jejich následná kontrola a také například přijímání relevantních předpisů, které budou snižovat rizika vzniku trestní odpovědnosti.

Dalším sporným bodem považuje autor této práce ustanovení o nepoužití nutné obhajoby a to především z hlediska objektivní nevyváženosti z pohledu obhajoby ve srovnání s fyzickou osobou. Právo na obhajobu by mělo sloužit všem bez ohledu na druh osobnosti. Obhájce slouží jako právní pomoc osobě, proti níž se řízení vede a proto když může být institut nutné obhajoby použit v řízení proti fyzické osobě, měl by být použit i proti osobě právnické. Jeho přítomnost by mohla být ku prospěchu především při sjednávání dohody o vině a trestu, kdy by osoba s právnickým vzděláním mohla zajistit právnické osobě výhodnější podmínky této dohody.

V souvislosti s tím si autor práce dovoluje navrhnout zákonodárci upravit právě i možnosti odklonů v řízení proti právnickým osobám. Původně zákonodárce s touto možností nepočítal, avšak soudní praxe tuto možnost využívá a proto by bylo na místě jí blíže specifikovat a sjednotit tak právní úpravu tohoto institutu i v řízení proti právnickým osobám.

Na zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob tak bude ještě třeba zapracovat a některé jeho sporné instituty vyjasnit, ať už formou soudních rozhodnutí nebo formou novelizace tohoto zákona

Seznam literatury

Monografie, učebnice, komentáře

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací. 1. vydání.* Praha : Wolters Kluwer, 2015 ISBN 978-80-7478-735-5

DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017 ISBN 978-80-7552-600-7

FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRĚVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015 ISBN: 978-80-7478-750-8

FENYK, J., SMEJKAL, L., BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018 ISBN 978-80-7552-965-7

FOREJT, P., HABARTA, P., TREŠLOVÁ, L., *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem.* Praha : Linde 2012 ISBN 978-80-7201-875-8

JELÍNEK, J., *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6. aktualizované a doplněné vydání.* Praha : Leges, 2017 ISBN 978-80-7502-236-3

JELÍNEK, J. a kolektiv : *Trestní právo procesní. 5. vydání.* Praha : Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-58-8

JELÍNEK, J., GRĚVNA, T., HERCZEG, J., NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské unie,* Praha: Leges, 2014 ISBN 978-80-7502-041-3

JELÍNEK, J., HERCZEG, J. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, Komentář s judikaturou. 2. vydání,* Praha: Leges, 2013 ISBN 978-80-87576-43-4

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1.vydání*, Praha : C. H. Beck, 2014 ISBN 978-80-7400-529-9

ONDRUŠOVÁ, M., ONDRUŠ, R., VYTOPIIL, P. „*Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb.* Praha : Leges, 2017 ISBN 978-80-7502-212-7

REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002 ISBN 80-86199-57-6

SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2017 ISBN 978-80-7400-673-9

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2018 ISBN 978-80-7400-592-3

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání*. Praha : C. H. Beck 2013 ISBN 978-80-7400-465-0

Odborné články

BOHUSLAV, L. *Compliance program a jeho východiska zejména v zahraniční praxi*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha : Leges, , 2017, s. 72 an. ISBN 978-80-7502-205-9

ČEP, D., *Nutná obhajoba právnické osoby de lege ferenda*, In: *Státní zastupitelství*, Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2018 č. 2, s. 7 an.

ČEP, D. *Úskalí obhajoby právnické osoby v trestním řízení* In: GRIVNA T. a kol. *Právo na obhajobu. Teorie a praxe 21. století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 174. ISBN 978-80-7380-593-7

HERCZEG, J., *Evropský zatýkací rozkaz*, In: JELÍNEK, J., GRIVNA, T., HERCZEG, J., NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské unie*, Praha: Leges, 2014 s. 233. ISBN 978-80-7502-041-3

HERCZEG, J. *Obviněná právnická osoba a její právo na obhajobu v trestním řízení* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013 s. 250. ISBN 978-80-87576-58-8

HERCZEG, J. *Právo na obhajobu a zásada nemo tenetur v řízení proti právnickým osobám*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 158. ISBN 978-80-7502-205-9

KOPECKÝ, M. *Vztahy trestního řízení a řízení o správním deliktu (přestupku) proti právnické osobě*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 212 an. ISBN 978-80-7502-205-9

LOGESOVÁ, J., *Trestní compliance – prostředek pro vyvinění se právnické osoby z trestní odpovědnosti* In *Státní zastupitelství*, Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2018, č. 3, s. 25 an.

MATOCHA, J. A SMEJKAL, L. *K právu svědka v trestním řízení odmítnout výpověď proti obviněné právnické osobě* [online]. 2016 [cit. 27.1.2019]. Dostupné z - <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravu-svedka-v-trestnim-rizeni-odmitnout-vypoved-proti-obvinene-pravnicke-osobe-101570.html>.

MEČL, S. *Uveřejnění rozsudku jako zvláštní případ sankce*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, , 2017, s. 119. ISBN 978-80-7502-205-9

PELC, V., *Kritika nové metodiky nejvyššího státního zastupitelství k trestní odpovědnosti právnických osob a obrácené důkazní břemeno* In *Bulletin advokacie*, Praha : Česká advokátní komora, 2018 č. 11, s. 40 an.

RICHTER, J., *K některým aspektům práva právnických osob na spravedlivý proces*, [online]. 2016 [cit. 4.4.2019]. Dostupné z - <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-aspektum-prava-pravnickych-osob-na-spravedlivy-proces-100411.html>.

ŘÍHA, J. *Zajištění účasti právnických osob na trestním řízení* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013, s. 271. ISBN 978-80-87576-58-8

ÚSTAVNÍ SOUD, *K právu právnické osoby zvolit si obhájce*, [online]. 2016 [cit. 5.4.2019]. Dostupné z - <https://www.usoud.cz/aktualne/k-pravu-pravnicke-osoby-zvolit-si-obhajce/>

VIDRNA, J. *Některé procesní aspekty zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim* In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013, s. 242. ISBN 978-80-87576-58-8

ZAORALOVÁ, P. *Odklony v řízení proti právnickým osobám*. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha : Leges, , 2017, s. 197 an. ISBN 978-80-7502-205-9

Zákony

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. (+ důvodová zpráva k zákonu)

Zákon č. 89/ 2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

Zákon č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

zák. č. 375/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 19. ledna 1994, sp. zn. Pl. ÚS 15/93, publikované pod č. N 3/1 SbNU 23.

Nález Ústavního soudu, ze dne 15. 8. 2018 sp. zn. II.ÚS 131/18.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.2.2005 sp. zn. 20 Cdo 2410/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2010, sp. Zn. 29 Cdo 4822/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28. 3. 1975, sp. zn. 5 Cz 12/75, publikovaném pod č. 6/1978 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

Usnesení Vrchního soud v Praze ze dne 10. Února 2016, sp. Zn. 5 To 96/2015

Rozhodnutí R 37/1961 tr. sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, 5-6/1961

Rozsudek ESLP ve věci Funke vs. Francie ze dne 25. 2. 1993 (č. 10828/84)

rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. listopadu 2002 ve věci Fortum Oil and Gas Oy proti Finsku, č. 32559/96

zpráva Evropské komise pro lidská práva ze dne 30. 5. 1991 ve věci Sociétés Sténuit proti Francii, č. 11598/85

Trestní řízení proti právnickým osobám

Abstrakt

Od 1.1.2012 vstoupil na našem území v platnost dosud neznámý institut trestní odpovědnosti právnických osob, který je upraven v zákoně č. 418/2011 Sb. Do té doby bylo možné stíhat pouze jednotlivce a české platné právo neznalo kolektivní trestní odpovědnost.

Cílem této práce je podrobněji rozebrat procesní část zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, konkrétně pak blíže pojednat o specifických odlišnostech v řízení proti právnickým osobám, které se z povahy věci odlišují od obecných ustanovení v řízení proti fyzickým osobám. Jedná se tak o ustanovení upravující zajišťovací opatření, úkony právnické osoby, její obhajobu a jednotlivé výkony specifických trestů, které lze uložit pouze právnické osobě.

Práce obsahuje právní prameny jak z oblasti mezinárodního práva, respektive unijního práva tak i z oblasti vnitrostátního práva. Kromě těchto předpisů jsou v práci zmíněny odborné články i publikace řady předních českých odborníků, kteří se zabývají problematikou trestní odpovědnosti právnických osob. Dále pak práce obsahuje i některé důležité judikáty, které v souvislosti s trestním řízením proti právnickým osobám byly vydány.

Práce navíc obsahuje kromě těchto zvláštních a odlišných ustanovení i instituty, které zákon výslovně nezmiňuje, ale lze je v řízení použít (compliance program, možnost odklonů včetně statistiky využitelnosti, zásada zákazu sebeobviňování, úprava společného řízení proti mladistvým a právnickým osobám).

Práce v některých místech zmiňuje i instituty hmotného práva, avšak ty jsou zmiňovány pouze okrajově a pouze v případech, kdy mají určitou souvislost a využitelnost i v procesní rovině.

V závěru této práce pak autor hodnotí samotný právní předpis a dále navrhuje právní úpravu de lege ferenda, která by dle jeho názoru výše zmiňovanému zákonu prospěla.

Criminal proceedings against legal entities

Summary

The Act no. 418/2011 Coll., Act on Criminal Liability of Legal Entities and Proceedings Against Them came into force on 1st January 2012. Up until that point the legal entities could not have been prosecuted for crimes, because we had only personal liability in our country.

The purpose of this diploma thesis is to research the procedural part of Act no. 418/2011 Coll., the criminal liability of legal entities and proceedings against them in more detailed way, especially discuss the specific differences in criminal procedure against legal entities, which differ from the general provisions in criminal procedure against natural persons. These specific differences contain provisions of provisional and protective measures, acts of legal entities, defense of legal entities and specific executions of punishments, which can be inflicted only to legal entities.

This thesis mentions legal acts of international law, legal acts of European Union law and legal acts of national law. Moreover, the thesis contains references to articles and publications by notorious Czech criminal law experts, who research the problematics of the criminal responsibility of legal entities. This thesis includes some important judicial decisions, which were issued and are related to criminal procedure against legal entities.

Moreover, the work mentions except for the above mentioned provisions even those, which are not mentioned in the Act, but they can be used during the criminal procedure as well (for example compliance program, diversions in criminal proceeding including statistical data of usability, principle of prohibition of forcing self-incrimination, institution of criminal procedure against juveniles and legal entities together).

Thesis also mentions some of the institutions of substantive law, those however are mentioned only marginally and only in such cases, where a significant relevance to the procedural law can be spotted.

In the end of the thesis, the author of it judges the Act and he proposes new approaches *de lege ferenda*, which could benefit the Act in his humble opinion.

Klíčová slova

Trestní řízení proti právnickým osobám

Právnická osoba

Úkony právnické osoby

Výkon trestů

Zajišťovací opatření

Key words

Criminal proceedings against legal entities

Legal entity

Acts of legal persons

Execution of punishments

Provisional and protective measures